

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2016

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

**DRAAMAKASVATUSTA JA ELÄMYKSIÄ
PERINNESATUJEN AVULLA
VARHAISKASVATUKSEEN**

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

Marraskuu 2016 | 52+15

Johanna Gadd

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

DRAAMAKASVATUSTA JA ELÄMYKSIÄ PERINNESATUJEN AVULLA VARHAISKASVATUKSEEN

Teimme toiminnallisen opinnäytetyön. Toimeksiantajanamme oli Touhula Liikuntapäiväkotä Vähäheikkilässä. Aloitimme tehtävän suunnittelun toukokuussa 2016 ja päätimme sen marraskuussa 2016. Toimeksiantajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta kehitystehtäväksemme muodostui näytelmiä sisältävä materiaalipaketin kokoaminen, joka sisälsi kuusi perinnesatuihin pohjautuvaa näytelmää. Tavoitteenamme oli lisätä draamakasvatusta päiväkodissa näytelmien avulla.

Kyselimme henkilökunnan mielipidettä näytelmien aiheista kyselylomakkeen avulla. Tiedotimme henkilökunnalle varmistuneiden näytelmien aiheista, joita he pitivät hyvinä. Pyysimme välillä palautetta työntekijöiltä ja johtajalta työstämme ja kehitimme sitä edelleen. Halusimme, että kansio olisi helppokäyttöinen ja sen myötä tavoittemme draamakasvatuksen lisäämisestä päiväkodissa toteutuisi. Lopuksi pyysimme koko henkilökunnalta palautetta valmiista kansioistamme kyselylomakkeella.

Tuotoksenamme syntyi draamakansio, joka tuki monipuolisesti ja lisäsi päiväkodin henkilökunnan valmiutta käyttää draamatyöskentelyä kasvatustyössään. Kansiomme on tehty käytettäväksi 3-5 vuotiaille lapsille, mutta sitä voi soveltaa ikätason mukaan. Kirjoitimme kansioon käyttöohjeet, jotka ohjeistivat sen käyttämisessä ja tukivat samalla tunnekasvatuksen toteuttamista draamakasvatuksen parissa. Lisäksi laminoimme henkilökunnan toivomuksesta näytelmiin sopivat kuvakortit.

ASIASANAT: varhaiskasvatus, päivähoito, draamakasvatus, sadut

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Social services | Child-, youth- and family work

2016 | 52+15

Johanna Gadd

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

DRAMA EDUCATION AND EXPERIENCES TO EARLY CHILDHOOD EDUCATION WITH TRADITIONAL FAIRY TALES

Our thesis is functional and the client is Touhula Day-Care Centre in Vähäheikkilä. We started planning our thesis in May 2016 and finished it in November 2016. Based on the conversations with the client, our development task was to assemble a material file that would include six plays based on traditional fairy tales. The aim is to add drama education in day care centres.

We used a questionnaire to ask the staff's opinion about the subjects of the plays. Then we informed them about the confirmed subjects, which they approved. During the process we asked for feedback from the manager and employees and developed our work further. We wanted the file to be easy to use and with it our goal to add drama education in day care centres a reality. Finally, we asked feedback about the finished file from the whole staff with a questionnaire.

The outcome is the drama file that supports a wide range of day care centers and increases staff capacity to use drama education in their work. The file is planned for children aged 3-5 years, but it can be applied to different age levels. We wrote a manual that instructs in the use of the file and at the same time supports the implementation of emotional education in drama education activities. In addition, we laminated picture cards suitable for the plays as the staff requested.

KEYWORDS:

early childhood education, daycare, drama education, fairytales

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 DRAAMAKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA	8
2.1 Draamakasvatuksen tavoitteet	8
2.2 Leikin merkitys draamakasvatuksessa	10
2.3 Satujen merkitys draamakasvatuksessa	13
2.4 Aikuinen draamakasvatuksen mahdollistajana	15
3 DRAAMAKASVATUS LAPSEN MONIPUOLISENA KEHITTÄJÄNÄ	18
3.1 Draamakasvatus oppimisen lisääjänä	18
3.2 Draamakasvatus lapsen osallisuuden lisääjänä	22
3.3 Draamakasvatus luovuuden lisääjänä	24
4 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	26
4.1 Kehittämishankkeen tausta, lähtökohdat ja tarve	26
4.2 Kehittämishankkeen toimintaympäristö ja toimijat	27
4.3 Kehittämishankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät	27
5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	29
5.1 Kehittämishankkeen aikataulu	29
5.2 Kehittämismenetelmät	31
5.3 Tiedon hankinta ja aineisto	32
5.4 Kehittämistoiminnan vaiheet	33
6 KEHITTÄMISTYÖN TUOTOS	35
6.1 Tuotoksen tekeminen	35
6.2 Tuotoksen sisältö	36
6.3 Tuotoksen käyttäminen	37
6.4 Tuotoksen arviointi	41
7 ARVIOINTI JA POHDINTA	43
7.1 Kehittämistyön toteuttaminen ja arviointi	43
7.2 Eettinen pohdinta ja oma ammatillinen kasvu	45
7.3 Hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet	49

LÄHTEET

50

LIITTEET

- Liite 1. Alkukartoituskysely.
- Liite 2. Palautekysely.
- Liite 3. Draamakansio.

KUVAT

Kuva 1. Näytelmien laminoituja kuvakortteja	36
Kuva 2. Roolivaatteita	38
Kuva 3. Lumikin omena	39
Kuva 4. Näytelmän eläimiä	40
Kuva 5. Näytelmän huivit	41

TAULUKOT

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.	30
---	----

1 JOHDANTO

Itseämme kiinnosti varhaiskasvatuksessa tehtävä draamakasvatus ja sen lisääminen varhaiskasvatuksessa, koska meistä tuntui siltä, että tämän kaltaista toimintaa kaivattaisiin enemmän lisää. Yhteistyökumppaniksemme löysimme nopeasti toimeksiantajan, jolla oli samanlaisia mielipiteitä asiasta. Yhteiseksi tavoitteeksemme muodostui draamakasvatuksen lisääminen varhaiskasvatuksessa. Halusimme tarjota lapsille draamakasvatuksen avulla monipuolisen tavan oppia asioita. Halusimme käsitellä satuihin liittyviä aiheita leikin avulla, joka sopii hyvin lapselle luontaisesti. Meille oli tärkeää, että draamakasvatuksen aikana lapsen ja ohjaajan välillä näkyy vuorovaikutusta, joka mahdollistaa paremmin lapselle elämysten ja osallisuuden kokemusten saamisen.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö eli kehittämishanke. Raportissa viittaamme toiminnalliseen opinnäytetyöhömme kehittämishankkeena. Teimme kehittämishankkeen draamakasvatuksesta. Taidekasvatuksen tila on huolestuttava taidepainotteisia päiväkoteja lukuun ottamatta (Kalliala 2012, 217). Kehittämishankkeemme toimeksiantaja on yksityinen päiväkotitoiminta Touhula Liikuntapäiväkotitoiminta Vähäheikkilä. Kehittämishanke kesti kevästä 2016 syksyyn 2016. Teimme kehittämishankkeen yhteistyönä päiväkodin lasten ja henkilökunnan kanssa. Teimme kehittämishankkeen päiväkodin alle 3-vuotiaiden Taitotenavien ja 3-5 vuotiaiden Menomuksujen ja Volttivekaroiden ryhmissä. 2-3 vuotiasta alkavat kuvittelu- ja roolileikit kiinnostaa. 3-5 vuotiaalla lapsella on hyvä mielikuvitus, hän pitää saduista ja viihtyy kuvittelu- ja roolileikeissä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2016.) Kehittämishankkeen tuotoksena syntyi draamakansio Touhulaan.

Tämä raportti koostuu johdannosta, tietoperustaosuudesta, kehittämishankkeen kuvauksesta ja arviointi- ja pohdintaosuudesta. Tietoperustaosuudessa kohdissa kaksi ja kolme on tietoa yleisesti draamakasvatuksesta ja miten draamakasvatus ilmenee varhaiskasvatuksessa. Esittelemme mitä vaikutuksia draamakasvatuksella on ja miten se kehittää lasta. Kerromme mitkä asiat vaikuttavat oppimiseen ja mitä draamakasvatuksen avulla voidaan oppia. Seuraavassa osuudessa neljä ja viisi esittelemme kehittämishankkeemme kehittymiseen, etenemiseen ja valmistumiseen liittyviä tekijöitä. Tuotostamme eli draamakansiomme kehittymistä olemme esitelleet kohdassa kuusi. Arvioinnissa ja pohdinnassa tarkastelemme omia toimintatapojamme

prosessin aikana, asioiden suunnittelua ja niiden toteuttamista. Mietimme omaa onnistumistamme ja miten olemme kehittyneet ammatillisessa mielessä ja miten se on vahvistunut matkan aikana. Työn kirjoittaminen on opettanut meitä tekemään työyhteistyötä muiden kanssa, tekemään sopimuksia ja noudattamaan niitä. Raportistamme näkyy, miten huomioimme eettisten näkökantojen mukana olemisen.

2 DRAAMAKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

2.1 Draamakasvatuksen tavoitteet

Yleisiä tavoitteita varhaiskasvatuksessa ovat perustaitojen hallitseminen, jotka kuuluvat oppimiseen ja siihen tutustumiseen niin, että valmiudet mennä esikouluun vahvistuvat. Muita perustaitoja ovat sosiaalisten taitojen omaksuminen, käytökseen vaikuttavien asioiden hallinta, ruokaileminen sekä yleisten käytöstapojen omaksuminen. Viimeisenä on erilaisuuden hyväksyminen elämässään. Erilaisten taitojen hankkiminen on hyvä aloittaa aikaisessa vaiheessa. Osallistumisen oikeus varhaiskasvatukseen kuuluu kaikille sukupuolesta, iästä, kunnasta, omasta kielestä tai tuloista riippumatta. (Karila 2016, 21.)

Lasten taidekasvatukseen kuuluu kaksi pääsuuntausta: lapsille suunnattu taide muun muassa nukketeatteri, elokuvat, näytelmät ja musiikki sekä lasten itsensä esittämä, luoma tai tekemä taide muun muassa lastenlaulut, lastenrunot, lasten tekemät maalaukset, piirustukset, muovailut ja käsityöt (Karpainen ym. 2001, 171). Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen ovat lapselle ominainen tapa toimia (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20). Taiteelliset peruskokemukset muodostuvat muun muassa draamallista toimintaa toteuttavassa lapsen kasvuympäristössä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 23).

Lapsen maailmaan kuuluu aistillisuus ja toiminnallisuus. Lapsi tutkii ympäristöään aisteillaan ja tekee luovia toiminnallisia tekoja aistihavaintojensa perusteella. Lapselle maailma on uusi ja aistihavainnot ovat hänelle merkittäviä. Lapsi kohtaa koko maailman esteettisenä. Taiteellinen toimijuus ei ole erillinen osa lapsen toimijuudessa, vaan se on hänen koko maailmansuhteessaan. Taiteellisuutta ja esteettisyyttä on kaikessa lapsen toiminnassa. (Hujala & Turja 2012, 109–111.)

Draama on kielellistä, esteettistä ja vuorovaikutuksellista toimintaa. Orientaatioihin kuuluvat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen sekä uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Lisäksi kaikkiin orientaatioihin sisältyy kielellisten valmiuksien kehittäminen. Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa luetaan taiteellisten elämysten kokeminen yhdeksi tavoitteeksi. Esteettisen orientaation tavoitteena on tuottaa lapselle kauneuden, musiikin, rytmin, kuuntelun, luomisen, tuntemisen, jännityksen ja ilon kokemuksia. Samastumisella on orientaatioissa tärkeä

asema. Edellä mainitut asiat vaikuttavat arvostamisen, näkemysten ja asennoitumisen muodostumiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 25 – 27.)

Taidekasvatus kuuluu varhaiskasvatuksen ytimeen. Taidekasvatusta tulee kehittää laadullisesti ja määrällisesti. Kasvattajien on tehtävä vuosisuunnitelmat ja tarkemmat kuukausi- ja viikkosuunnitelmat. Näin syntyy prosessi, jossa edetään taitojen lisääntyessä. Hyvä suunnittelu johtaa joustavaan ja onnistuneeseen toteutukseen. (Kalliala 2012, 217.)

Varhaiskasvatuksen perusteiden yhteen alueeseen kuuluu draama, jonka tarkoitus on tuottaa lapselle kokemuksia ja mahdollistaa taiteen tekeminen. Toiminnan suunnittelussa on huomioitava lapsen oma kehityksen vaihe. Toimintaan sisältyy kielellisen kehityksen vahvistaminen ja asioiden monipuolinen oppiminen. Draaman avulla lapsi pystyy ymmärtämään paremmin omaa kehoaan ja ilmaisemaan itseään kehollaan. Hänelle mielikuvituksen käyttäminen on luonnollista ja leikin avulla oppiminen on helpompaa. Draaman avulla hän pystyy paremmin eläytymään asioihin. Draamaan voi yhdistää opettamisen sekä kokemuksellisuuden. Draamaleikki sopii varhaiskasvatukseen erinomaisesti. Siihen voi valita mukaan ennestään lapsen tunteman sadun tai näytelmän joka liittyy menossa olevaan vuodenaikaan. (Toivanen 2010, 16.)

Taidekasvatuksessa tekeminen on lopputulosta tärkeämpää. Taidekasvatuksen tärkeimmät tavoitteet liittyvät itsetunnon kohenemiseen, sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen kehittymiseen, itse tekemiseen ja yhteisen ilon jakamiseen. Lapsen sitoutuessa tekemiseen hän kokee osallisuutta. (Kalliala 2012, 218.) Lapsella on oikeus taiteellisiin elämyksiin (Karppinen ym. 2001, 6).

Varhaiskasvatuksessa toteutettavan draamaprosessin onnistumisen edellytykset ovat tavoitteet ja suunnittelu sekä arviointi koko prosessin ajan. Ryhmän pitää olla sopivan kokoinen ja pysyä samana, jolloin lapset tutustuvat ja luovat luottamuksellisen suhteen toisiinsa. Aikuisten on oltava yhteistoiminnassa toistensa kanssa. Kehystarina määrittää draaman kulun. Tarinan sisällön kautta voidaan tukea tavoitteita ja pieni jännityksellisyys sisällössä pitää lasten kiinnostusta yllä. Aikuisen läsnäolo on tärkeää draamaprosessin onnistumisessa. (Helenius & Lummelahki 2014, 130.)

Draamatyöskentely antaa mahdollisuuden toimia monipuolisesti. Erilaisuus mahdollistaa sen, että näytelmässä näkyy monipuolisesti erilaiset taidot ja kokemukset. Jokainen voi onnistua omassa suorituksessaan ja olla hyvä lajissaan. Tämä vaikuttaa ryhmän

prosessin muotoutumiseen. Yhteisöllisyys ilmenee monimuotoisina taiteiden käyttämisenä näytelmissä. Näytelmissä tarvitaan monipuolista osaamista musiikillisuutta, rakentamisen taitoja, käsityötaitoja tai sirkustaitoja. Näyttelemisen hauskuus liittyy monimuotoisuuteen ja kehittää samalla lapsen minäkuvaa. Turvallinen ilmapiiri antaa lapselle mahdollisuuden epäonnistua. Pelätessään epäonnistumista hän ei pysty menemään fiktiiviseen leikin maailmaan, jota tarvitaan, kun esitetään näytelmän roolia. (Vehkalahti, 2006, 34.) Lapsille voi keksiä helppoja rooleja esitettäväksi. Tuhkimo näytelmässä yksi lapsi voi esittää kelloa joka lyö kaksitoista kertaa ja samalla hän voi säestää rummuilla lyöntejä. Muut lapset voivat esittää kutsuvieraita ja osallistuvat tanssikohtaukseen tekemiseen. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 98.)

Kasvattajan tulee olla innostunut ja innostava. Taidekasvatus tulee nähdä osana työtä. Taidekasvatusta voi oppia. Positiivinen asenne taidekasvatusta kohtaan vahvistuu taitojen lisääntyessä. (Kalliala 2012, 217.) Taidekasvatus edellyttää jatkuvaa täydennyskouluttautumista. (Karppinen ym. 2001, 175).

Suunnitellun toiminnan lisäksi kasvattajan on tartuttava spontaanisti "taidekasvatuksellisiin" pedagogisiin hetkiin. Lapsen puheesta voi ottaa sanan, joka voi johdattaa lauluun tai loruun, lapsen liikkumisesta voi ottaa rytmin, jota toistaa ja kehitellä. Näiden lisäksi lapsilla tulee olla mahdollisuus päivittäin muun muassa piirtää, maalata, muovailia, leikata, liimata, loruilla, laulaa, tanssia, hyppiä, juosta, kiipeillä, tempuilla ja dramatisoida vapaan toiminnan aikana. (Kalliala 2012, 217–218.)

2.2 Leikin merkitys draamakasvatuksessa

Lapsi käyttää monia rooleja leikissään. Hän leikkii ja harjoittelee luontaisesti erilaisia rooleja ja antaa leikissä merkityksiä asioille. Roolileikkiä täydennetään itse tehdyillä asioilla. Ymmärtääkseen lasten roolileikkiä kannattaa huomioida sen teema, joka liittyy usein nykyhetken tilanteisiin tai lapsen kokemiin tapahtumiin tai tunteisiin. Teemasta voidaan päätellä lapsen kiinnostuksen ja tunteiden kohde. Leikin teemat voivat liittyä hoitamiseen tai jännittäviin tapahtumiin. Hoivaamiseen kuuluvat kotileikit, johon liittyy lasten ja kodin hoitoon liittyvät asiat. Eläinhahmot voivat olla ihmisten tilalla ja näyttelevät perhettä leikeissä. Suosittuja leikkejä ovat työhön liittyvät roolileikit. (Helenius & LummeLahti 105-107.)

Leikit voivat laajentua kesken leikin ja vaihtua toisenlaiseksi kesken leikin esimerkiksi seikkailuleikit voivat vaihtua ja johtaa avaruudessa tapahtuvaan leikkiin. Keksittyään aiheen ja idean leikkiin lapsi tietää mitä leikitään ja kuka on mukana. Hän tietää mitä leikissä tarvitaan sen tapahtumat ja tapahtumien järjestyksen. Lapselle on syntynyt mielessä mielikuva kokonaisuudesta mitä tarvitaan. Sadut toimivat hyvänä mallina ja auttavat hahmottamaan mitä tulee seuraavaksi tapahtumaan. Lapsi opettelee vähitellen suunnittelemaan itse toimintaansa aikuisen avustamana. Lapsi ymmärtää mitä pitää tehdä, mitä tarvitaan ja kuinka leikissä edetään. (Helenius & Lummelahti 105-107.)

Elly Singer on tutkinut roolileikkejä ja hänen mukaan roolit ovat keskeisiä roolileikissä. Toiminnan sujuvuuteen vaikuttavat roolivalinnat ja vuorovaikutus. Lapselle on mieluista toimia niissä rooleissa, jotka sopivat parhaiten hänen persoonallisuuteensa. Roolissaan hän pystyy käyttämään valtaa ja luo yhteyden toisiin lapsiin. Hänelle on tärkeää saada itse valita aihe leikissä ja hän nauttii sen tuomasta erilaisuuden tunteesta, jota ei muuten voisi toteuttaa omana itsenään. Tutkimuksen mukaan lasten leikki onnistui paremmin, kun aikuinen ei puuttanut leikin kulkuun, vaan seurasi leikkiä vierestä. Aikuisen ehdottaessa rooleja lapselle hänen tulisi miettiä tarkkaan sen sopivuutta ja lapsen näkemystä asiasta. Näytelmän kohdalla lapselle voidaan ehdottaa roolia, koska rooli kuuluu näytelmään. Ohjaaja voi ehdottaa leikeissä roolia lapselle, jonka lapsi voisi ottaa itselleen. Ryhmässä leikin ehdottaja yleensä valitsee itselleen pääroolin ja taitavammat sekä vanhemmat lapset kertovat miten aihetta voitaisiin jatkaa eteenpäin. Lasten keskuudessa riitoja aiheuttavat erilaiset näkemykset roolien toteuttamisesta. Toisinaan leikki vaatii aikuisen mukana olemista ja ohjaamista riitatilanteissa, jonka jälkeen voidaan jatkaa leikkiä. Leikin kulkua selkeyttää ennestään käsitys, miten roolihenkilö toimii. Vuorovaikutus ja normit näkyvät lasten välisessä kommunikoinnissa. (Helenius & Lummelahti 107-109.)

Draamaleikin ohella muita draamakasvatuksen osa-alueita ovat prosessidraama ja Forum-teatteri. Kaikkia osa-alueita yhdistää se, että niissä käytetään kuvitteellista työtapaa, jossa tarvitaan kykyä heittäytyä ja eläytyä tilanteisiin. Draamatyöskentelyn tavoitteena on kokeilla eri tapoja toteuttaa draamaa varhaiskasvatuksessa ja pieni osa kokeiluista päättyy yleisön katseltavaksi. Draamakasvatusta voidaan käyttää monissa jokapäiväisissä tilanteissa kuten pukemisen yhteydessä, ulkoiltaessa tai vapaan leikin aikana. Lapselle voidaan kertoa eri tilanteissa tarinoita tai hän voi keksiä erilaisia rooleja itselleen aikuisen avustamana. Tavoitteena on tarjota lapselle draamakasvatusta joko suunnitellusti tai voidaan miettiä sopisiko draamakasvatus juuri tähän tilanteeseen,

jolloin sitä voidaan käyttää apuna ei niin suunnitellusti eri oppimistilanteissa. Draamakasvatusta voidaan käyttää, jos lapsi tarvitsee erityistä kielellistä tukea tai tunteiden vahvistamista. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 9-12.)

Draamaseikkailu eroaa prosessidraamasta harjoituskertojen määrän suhteen. Seikkailua toteutetaan yleensä yhden kerran, kun prosessidraamaa toteutetaan monia kertoja. Draamaseikkailua voidaan käyttää varhaiskasvatuksessa eri näkökulmasta käsin. Draamaseikkailussa on tyypillisesti jokin ongelma ratkaistavana. Matkalla voi esiintyä vaaroja jotka ratkaistaan lopussa onnistuneesti. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 102.)

Prosessidraamaa voidaan toteuttaa eri tavoin. Lukemisen jälkeen lapsen kanssa voidaan keskustella, ketkä roolihahmot olivat tarinassa kilttejä tai ilkeitä tai kenen mielestä Lumikki oli ystävällinen. Mietitään lapsen kanssa, ketä oli kateellinen tai mitä roolihenkilöä itse haluaisi näytellä näytelmässä. Tunteiden ilmaisua surua, iloa, raivoa voidaan harjoitella niin, että ensin aloitetaan ilmaisemaan tunteita pienillä eleillä ja kasvatetaan ilmaisemista suuremmaksi harjoittelun myötä vaikeimmiksi harjoituksiksi. Harjoituksessa voidaan käyttää rentoutusta siten, että ensin alussa tanssitaan nopean musiikin tahdissa ja lopuksi kaadutaan maahan ja näytellään kuollutta. Tämän jälkeen ohjaaja käy herättämässä jokaisen lapsen erikseen, jolloin palaudutaan roolista takaisin. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 88-91.)

Prosessidraamaa voidaan käyttää Kolme pukkia näytelmässä. Kolme pukkia näytelmän lauluun lapset voivat itse tehdä näytelmään tarvittavia hahmoja. Pukkien kulkemiseksi rakennetaan esimerkiksi silta penkistä. Lattialle voidaan levittää sininen kangas, joka symbolisoi jokea. Näytelmään tarvittava peikko voidaan askarrella, jolloin siitä voidaan tehdä joko keppi- tai käsinukke versio. Mukana draamatyöskentelyssä voidaan käyttää aiheeseen sopivia pehmoleluja. Lasten kanssa voidaan huovuttaa ja tehdä sukkahousuista kilihahmoja. Kaiken valmistuttua kohtaukseen tarvitaan vielä musiikkia. Sen soidessa lapset kuljettavat pukkia sillan yli. Lasten täytyy eläytyä ja osata väistää peikkoa sillalla, koska peikko hyökkää jokaisen pikkupukin kimppuun. Lopulta ne kuitenkin pääsevät ylittämään sillan. Viimeiseksi vielä kävelee suurin pukkanen, joka työntää peikon pois sillalta. Tässä voi aikuinen halutessaan olla mukana tai lapsi voi esittää roolia. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 113.)

2.3 Satujen merkitys draamakasvatuksessa

Draaman lähtökohtana ja rakenteena ovat muun muassa sadut (Helenius & Lummelahti 128). "Satu on mielikuvituksen varassa etenevä, todellisuuden rajat ylittävä kerronnan muoto, joka on lähtökohdiltaan yhteisöllinen." Kansansadut ovat ikivanhaa perinnettä, jotka muodostuivat yhä uudestaan niitä kerrottaessa. Suullinen satuperinne oli merkityksellistä kaikenikäisille. Suurin osa näistä saduista on keskiajalta ja kirjallisessa muodossa ne olivat 1700- ja 1800-luvuilla. Lukiessamme ja kertoessamme näitä satuja lapsille, sadun kertomisen perinne pysyy yllä, jota perinnettä lukemattomat sukupolvet ovat vaalineet. Lapsen myötä satu syntyy joka kerta uudestaan. (Karppinen ym. 2001, 147.)

Monet lapset tuntevat Tuhkimon, Lumikin sekä Kaunotar ja hirviö sadun. Ne ovat lähtöisin Ranskasta 1600- ja 1700-luvulta. Palvelijat lukivat suosittuja haltijatarsatuja ylempien luokkien lapsille. Saksassa tunnetuiksi perinnesatujen kirjoittajiksi nousivat Grimmin veljekset 1800-luvulla. He kirjoittivat satuja kansankielellä, selkeästi ja yksinkertaisesti. Tämä on johtanut siihen, että sadut ovat säilyneet tähän päivään asti ja niitä luetaan yhä edelleen. Sadut ovat antaneet lukijalle hyvin vahvoja tunteita sekä mielikuvia ja siksi niitä on pidetty mielenkiintoisina. Yleensä sadut ovat toimineet ihmisten viihdyttäjinä eikä tylsää satua ole kuunneltu toista kertaa. Vain mielenkiintoinen satu on jäänyt elämään. Opetuksen teema on liittynyt luontoon, ihmisiin tai erilaisiin voimiin. Suomessa suosittuja satuja ovat olleet maskuliiniset sankari- ja seikkailusadut. Feminiinistä puolta saduista edustaa vain Tuhkimo satu. (Apo 2001, 13-16.)

Sadut ovat merkittäviä lapsen tunne-elämän kehittymiselle. Sadun merkittävyys on samastumisessa, kuvitteellisena satuolentona voi turvallisesti kohdata ristiriitoja, jännittää, pelätä, etsiä ratkaisuja ja päätyä positiiviseen loppuratkaisuun. Lapsi voi satua kuunnellessaan esimerkiksi pohtia kieltä tai sadun henkilöiden toimintatapoja. Lapsen tietoisuus ja ajattelu kehittyvät. Sadun toistuvien elementtien tunnistaminen, loppuratkaisun ennakointi, huomioida satujen prinsessoista tai hirviöistä kehittävät lapsen narratiivista ajattelua ja hänen kertojan taitojaan. (Karppinen ym. 2001, 147–148.)

Aikuisen kannattaa varmistaa ennen satujen lukemista lapsille mitä sadut sisältävät. Hänen kannattaa miettiä onko satu sopiva lapsen ikä- ja kehitystasolle. Pitääkö lapsi sadusta ja mitä lapsi oppii sen kautta. Vasta 5-6 vuoden iässä lapsi ymmärtää henkilöiden ja tapahtumien kuuluvan kuviteltuun maailmaan. Silloin lapsi pystyy

ymmärtämään ja lähestymään pelottavia asioita sadun välityksellä ja keskustelemaan asioista joita hän on kohdannut omassa elämässään. Sadut ovat hyvä väline käsitellä asioita, joista lapsi ei muuten keskustelisi aikuisen kanssa. Herkemmille lapsille kannattaa lukea pehmeämmin kirjoitettuja satuja. Nykyajan saduissa noitaan voidaan liittää erilaisia rooleja kuten auttavaisuus ihmisiä kohtaan eikä sadut ole enää niin pelottavia. Lukemisen jälkeen lapselle on annettava mahdollisuus pohtia asioita yksinään. (Ylönen 2005, 12-13.)

Lapsen kanssa voidaan käydä keskusteluja saduissa ilmenneistä tilanteista ja ristiriidoista, joita esiintyy monissa saduissa. Punahilkassa susi on pukeutunut isoäidiksi, jolloin lapsen kanssa voidaan keskustella salaisuuksista ja niiden merkityksistä. Lumikissa on ilkeä ja kateellinen äitipuoli joka kiusaa Lumikkia ja teettää hänelle runsaasti kotitöitä. Samoin kiusaamista esiintyy Rumassa ankanpojassa ja lapsen kanssa voidaan pohtia kiusaamiseen liittyviä asioita. Lapsen kanssa voidaan keskustella siitä, miten hänet otetaan mukaan leikkiin ja miltä hänestä tuntuu, ellei häntä ole otettu mukaan leikkiin. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 31.) Keskustelun tavoitteena on empaattisuuden pohtiminen ja tutkiminen miltä kiusatusta tuntuu. Lapsi saa kertoa oman näkökantansa ja hän voi kertoa mikä kohta sadussa oli epärealia hänen mielestään. Samalla voidaan keskustella, onko lapsi joskus kiusannut tai tullut kiusatuksi ja miten asia on ratkaistu. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 100.)

Tärkeää on, että lapsi oppii satujen avulla siirtämään itselleen eettisiä näkemyksiä omaan ajatteluunsa. Näitä voivat olla esimerkiksi, että huonoilla teoilla on seuraamuksensa tai auttamalla toista voi tuottaa iloa toiselle. Oppimisen etiikkaan liitetään yleisesti kasvatuksellinen näkökanta, jonka avulla lapsi pystyy liittymään yhteiskuntaan ja jonka tarkoitus on tukea lapsen kasvua ja kehittymistä. Tällä halutaan parantaa yhteiskunnan hyvinvoinnin kasvamista. Tämä on yhteydessä yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin ja aikakauteen. Yleisesti arvostettuja hyveitä ovat rehellisyys, suvaitsevaisuus ja kiitollisuus. Usein kasvattaminen aloitetaan kiitos ja anteeksi sanoista. Tänä päivänä ajattelu on muuttunut niin, että yhteisön hyvän sijasta keskitytään yksilön oman hyvän lisäämiseen. Satujen avulla voidaan tätä ajattelutapaa muuttaa ja voidaan keskittyä myötätuntoa lisääviin asioihin ja niistä keskustelemiseen. Saduissa niitä voidaan löytää niin hyvistä kuin pahoista teoista. (Ylönen 2005, 12-13.)

Sadun lukeminen lisää lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta ja sen aikana molempien on mahdollisuus osallistua ja kokea sadussa olevia tapahtumia. Sadun aikana kiinnitetään huomiota kielellisiin ilmaisuihin ja niiden voimakkuuksiin. Lukemisen

jälkeen voidaan yhdessä harjoitella tunteita, ilmeitä, kokeilla ääniä joita tunnetiloihin liittyy. Ilon, hämmennyksen ja vihan tunteisiin liittyy erilaisia ääniä ja ilmeitä. Katsekontaktin avulla varmistetaan, että molemmat ovat ymmärtäneet mitä sadussa tarkoitetaan. Satua voidaan leikkiä yhdessä ja kokea miten paha saa palkkansa tai miten oikeudenmukaisuus toteutuu. Näin lapsi oppii selvittämään turvallisesti ristiriitoja ja ratkaisemaan niitä omassa elämässään myöhemmin. Satuleikissä rooleja voidaan keksiä itse lisää ja kehittää juonta eteenpäin. Aikuinen voi tukea lasta, jos lapsi haluaa laajentaa käsitystään sadusta. Sadun ympärille voidaan rakentaa rekvisiittaa hankkia pukuja tai tehdä itse asusteita leikkiin. Sadun pohjalta voidaan näytellä pieniä tai kokonaisia näytelmiä. (Helenius & Lummelahti 124-127.)

Nykyisin yhdeksi sadun klassikoksi ovat nousseet Tove Janssonin Muumi-kirjat, jotka ovat saavuttaneet satuhahmona suosiota maailmanlaajuisesti. Muumit hahmoina kiinnostavat ja vetoavat ihmisiin. Ne ovat ilmestyneet 1945- ja 1980-luvun aikana. Niitä on käännetty eniten kaunokirjallisuuden teoksista ja niitä lukevat niin lapset, nuoret kuin aikuisetkin ympäri maailmaa. Muumien seikkailuissa käsitellään elämässä näkyviä, että piileviä tapahtumia sekä roolihahmojen välisiä ristiriitoja ja jännitteitä. (Suojala, M. 2001, 41.)

2.4 Aikuinen draamakasvatuksen mahdollistajana

Varhaiskasvatuslaissa kerrotaan, miten aikuisella on oltava riittäviä valmiuksia ohjata toimintaa ammatillisesti. Hänen eräänä tehtävänä on kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä ohjata lasta toimimaan ryhmässä. Eräänä ohjaamisen tärkeänä tavoitteena on, että lapsi oppii kunnioittamaan toisia ihmisiä. Aikuisen on huomioitava toiminnassaan osallisuuden toteutuminen. Nämä auttavat lasta pääsemään helpommin yhteiskunnan jäseneksi. (Karila 2016, 30.)

Arja Lundánin tekemän tutkimuksen mukaan kasvattajan tulee toimia sensitiivisesti arjen tilanteissaan. Toimintatapaa voidaan muuttaa nopeasti ja luovasti erilaiseksi, jos huomataan ettei tämä tapa toimi. Dialogisella kasvatuksella ei ole tarkoitus syyllistää lasta vaan lapsen taito nähdään puutteellisena, jota lähdetään yhdessä harjoittelemaan. Lapseen suhtaudutaan myönteisesti ja tehdään hänen kanssaan yhdessä työtä, jotta ongelma saadaan ratkaistuksi. Ohjaajan on tärkeää opetella tuntemaan lapsen tarpeet ja antaa lapselle riittävästi aikaa varhaiskasvatuksessa. Näillä keinoilla tuetaan lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutuksen kehittymistä. (Lundán 2011, 118-119.)

Ennen työskentelyn aloittamista aikuisen tulisi muistuttaa ja sopia lasten kanssa työskentelyyn liittyvistä asioista kuten siitä, ettei sen aikana saa kiusata muita ja kaikkien on arvostettava ryhmän yhteistä tekemistä. Lapsille on hyvä kertoa työskentelyyn liittyvästä aikataulusta, niin he tietävät kuinka kauan aiheen parissa työskennellään tänään. Tämä auttaa lapsia paremmin keskittymään. Lapsi tietää mitä seuraavaksi tapahtuu, kun hänelle on kerrottu, että esimerkiksi sadun lukemisen jälkeen siirrytään näyttölemään tiettyyn aiheeseen liittyvää kohtausta. (Kotka 2011, 24.)

Jokainen opettaja joutuu draamaa opettaessaan pohtimaan miksi ja mitä opettaa. Asian pohtiminen on tärkeää niin itselle kuin esittäjille. Leikin tutkija, pedagogiseen ja lapsen kehitykseen perehtynyt John Deweyn sekä Lev Vygotski tukee ajatusta, että leikki-ikäisille tarjottaisiin varhaiskasvatuksessa draamaan perustuvaa toimintaa. Draama perustuu leikkiin ja sopii hyvin tähän ikävaiheeseen. (Heinonen 2000, 30.) Opettajan on ymmärrettävä draaman sisältöä, joka on kirjoitettu näkymättömään muotoon. Ne voivat olla pieniä lauseita, jotka eivät avaudu lapsille heti. Ohjaajan täytyy selittää lapsen kielellä mitä asiat merkitsevät. Työssään opettaja käyttää havaintokykyään, luo lapselle uusia mielikuvia puheen avulla. Aikuinen voi käyttää metaforia puheessaan, joiden avulla lapsi ymmärtää paremmin roolihahmoaan. Lapsi käyttää luonnostaan taianomaista eli animistista tapaa ajattelussaan. Hän tarvitsee kuitenkin vielä aikuisen ohjausta, jotta voi löytää tuttuja asioita, joihin hän pystyy yhdistämään omia aikaisempia kokemuksia asiasta. (Heinonen 2000, 214.)

Suunnittelussa opettajan tulee huomioida taiteellisen, että kasvatuksellinen näkökulman toteutuminen. Prosessimaisessa draamatyöskentelyssä pohjana käytetään usein valmista tekstiä, joka toimii ohjaavana käsikirjoituksena. Tarkoituksena on muodostaa yhteinen draamaprosessi. Se muodostuu aktiivisen ryhmätyöskentelyn tuloksena. Opettajan tehtävänä on seurata ja varmistaa prosessin kulkeminen eteenpäin. Hänen on kuljetettava tarinaa eteenpäin seuraavaan tapahtumaan. Ohjaajan on osattava toimia sensitiivisellä työotteella muita kohtaan. Kuuntelemisen taito ja läsnä oleminen vaikuttavat prosessin onnistumiseen. (Korhonen & Østern 2001, 114–115.)

Ohjaaja voi käyttää työssään erilaisia tapoja ohjatessaan näytelmää. Ohjaaja vaikuttaa siihen millaiseksi työ muotoutuu. Ensimmäiseksi hän voi auttaa kehittämään ihmisen sisällä olevia ajatuksia ja tekemään niitä näkyväksi tai hän voi olla opastaja joka tietää miten asiat tulee tehdä. Samalla hänen tehtävänä on lisätä ryhmän turvallisuuden tunnetta. Hän ei myöskään huomioi työtavassaan mikä on tärkeää muille toiminnassa, vaan tekee itse päätökset. Kolmas työtapa on kulkea ihmisen rinnalla. Kokonaisuutta ei

tiedetä vielä tässä vaiheessa, vaan esitys muotoutuu koko ajan. Viimeiseksi ohjaaja voi tarkastella esitystä katsojasta käsin ja antaa palautetta esiintyjille, mutta ryhmän ei välttämättä tarvitse huomioida hänen mielipiteitään. (Koskenniemi 2007, 68.)

Ohjaajan on osattava heittäytyä toimintaan mukaan. Silloin kokemus muodostuu lapsen ja aikuisen yhteiseksi kokemukseksi. Todellisuuteen voidaan liittää leikinomainen ajattelu, jolloin lapsi kykenee paremmin ymmärtämään, että asia on totta leikisti. Kokemusten täytyy liittyä lapseen, silloin hän kykenee oppimaan parhaiten ja saa itselleen onnistumisen kokemuksia. (Toivanen 2010, 17-18.)

Ohjaajan tehtävä on miettiä, halutaanko tuotoksen kuuluvan osallistavaan vai esittävään malliin. Työskentely voidaan aloittaa aiheeseen liittyvällä leikillä kuten hipalla. Tämän jälkeen voidaan aloittaa asioiden tutkiminen yhdessä. Kaikkien täytyy voida osallistua toimintaan. Yhdessä suunnittelu ja asioiden kokeminen ja tekeminen kuuluvat olennaisesti draamatyöskentelyyn. Tekemisen jälkeen voidaan keskustella asiasta liittyvistä ajatuksista, kuten onko lapsi kohdannut samanlaisia tilanteita arjessa. (Toivanen 2010, 11.)

Draamatyöskentelyn jälkeen roolista on hyvä palautua takaisin ja se onnistuu ohjaajan avulla. Draamaharjoituksen voi lopettaa monin tavoin. Jokaiselle lapselle voidaan antaa kiitosta vuorollaan harjoituksen loppuvaiheessa ja jokainen saa kertoa itsestään missä onnistui hyvin sillä kertaa ja missä kaveri oli tänään hyvä. Roolihahmosta irrottautuminen onnistuu hyvin esimerkiksi niin, että ohjaaja kutsuu lapsen erikseen nimeltä eteen ja hänelle annetaan aplodit hyvästä työstä. Näin hän lähtee ryhmästä pois omana itsenään. (Kotka 2011, 26.)

3 DRAAMAKASVATUS LAPSEN MONIPUOLISENA KEHITTÄJÄNÄ

3.1 Draamakasvatus oppimisen lisääjänä

Tapio Toivanen on perehtynyt väitöskirjassaan teatteri- ja draamakasvatukseen. Siinä hän kertoo, että kannattaa varata riittävästi aikaa asioiden oppimiseen sekä suunnitella tavoitteet hyvin toimintaan ja niitä kannattaa noudattaa määrätietoisesti. Näin oppiminen onnistuu paremmin, mutta se vaatii oman aikansa toteutuakseen. Oppimisessa voidaan opetella monien asioiden käsittelemistä. Tärkeimmät niistä liittyvät turvallisuuden tunteisiin, itseluottamukseen, omaan arvostamiseen, itsensä ilmaisemiseen, mielikuvituksen- ja luovuuden käyttämiseen, sekä huomiokyvyn edistämiseen. (Toivanen 2005, 126.) Tavoitteiden suunnittelussa tulisi ottaa huomioon, että ne sopivat koko ryhmälle. Hyvä suunnittelu mahdollistaa lapsilähtöisen työskentelytavan jota voidaan käyttää arjessa. Tarvitaan enemmän sallivampaa ilmapiiriä, jotta draamakasvatuksen ympäristö muodostuu mahdollisimman turvalliseksi ja avoimeksi. Koulutukset edistävät draamakasvatukseen liittyvää tietoisuutta. Opettajien koulutuksen ja tietoisuuden avulla draamakasvatusta voidaan toteuttaa arjessa enemmän. (Toivanen ym. 2013, 1176.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen oppimiseen liittyvät konstruktivistinen oppimiskäsitys ja sosiokulttuuriseen teoriaan perustuvat ajatukset. Siinä tärkeitä yksityiskohtia ovat lapsen oma aktiivinen toiminta, johon kuuluu oma kokemus ja vuorovaikutus toisten kanssa. Oppimisen kehämallissa lapsi oppii ihmettelyn ja kokeilemisen avulla. Oppiminen parantuu ja mahdollistuu aikuisen tukemisen avulla ja lapsi on valmis oppimaan lisää asiasta. Lapsi on valmis tutkimaan ja halukas ottamaan asioista itse selvää. Tutkiessaan pienet lapset käyttävät apunaan omaa vartaloaan ja aistejaan. Oppimisessa aikaisempaan tietoon yhdistetään uutta tietoa. (Turja 2016b, 187.)

Tapio Toivainen kirjoittaa näin oppimiseen vaikuttavasta kehämallista. Oppimisessa on tärkeää, ettei lapsi pelkää epäonnistumista tilanteissa ja ohjaajan on hyvä opettaa lapselle erilaisia keinoja kohdata toiminnan aikana ongelmia. Lapsen itseluottamuksen lisääntyessä hän uskaltaa kokeilla uusia asioita. Ne puolestaan rohkaisevat ja mahdollistavat kokeilemaan ilmaisemaan itseä uudella tavalla ja hänelle syntyy uuden toiminnan ja oppimisen avulla onnistumisen kokemuksia ja elämyksiä. Vuorovaikutuksen

avulla aikuinen pystyy näyttämään lapselle hänen ja ajatustensa arvokkuutensa. Lisäksi arvokkuuden esille tuomisen ohella lapselle täytyy syntyä käsitys itsestä pätevänä toimijana. Itsensä näkeminen pätevänä toimijana mahdollistaa paremmin luovien tehtävien tekemisen. (Toivanen 2005, 126-127.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen oppimiseen liittyvät konstruktivistinen oppimiskäsitys ja sosiokulttuuriseen teoriaan perustuvat ajatukset. Siinä tärkeitä yksityiskohtia ovat lapsen oma aktiivinen toiminta, johon kuuluu oma kokemus ja vuorovaikutus toisten kanssa. Oppimisen kehämällissä lapsi oppii ihmettelyn ja kokeilemisen avulla. Oppiminen parantuu ja mahdollistuu aikuisen tukemisen avulla ja lapsi on valmis oppimaan lisää asiasta. Lapsi on valmis tutkimaan ja halukas ottamaan asioista itse selvää. Tutkiessaan pienet lapset käyttävät apunaan omaa vartaloaan ja aistejaan. Oppimisessa aikaisempaan tietoon yhdistetään uutta tietoa. (Turja 2016b, 187.)

Draamatyöskentelyssä näkyy sosiokonstruktivistinen työskentelyn malli. Asioita tehdään yhdessä lasten kanssa ja niistä neuvotellaan hänen kanssaan. Lapsen omalle työskentelylle annetaan tilaa, jolloin lapsen annetaan kokeilla asioita, osallistua toimintaan ja tutkia uusia näkökulmia. Opettajan tehtävä on kannustaa, tukea lasta sekä yhdessä miettiä ratkaisuja asiassa. Esimerkiksi näytelmää voidaan muuttaa erilaiseksi ja kokeillaan uusia ratkaisuja. Asioita toteutetaan lapsen näkökulmasta ja ajan myötä lapsi oppii olemaan rohkeampi esittämään omia ehdotuksia ryhmässä. (Heinonen 2001, 208.)

Lapsen oppimisen haluun vaikuttavat ympäristöön kuuluvat tilat, lähiympäristö, toiminnalliset mahdollisuudet ympäristössä sekä käytettävissä olevat aineistot ja välineet. Ympäristön suunnitteluun kannattaa kiinnittää huomiota, koska sen avulla voidaan lisätä toiminnallisia- ja esteettisiä mahdollisuuksia ryhmätiloissa. Lapsi leikkii mielellään, kun ympäristö on tehty sopivaksi, turvalliseksi ja viihtyisäksi. Lapsen voi ottaa mukaan itse suunnittelemaan omaa ympäristöään. Hyvä suunnittelu edistää vuorovaikutusta ja mieleisessä tilassa toimintaa voidaan järjestää niin pienille kuin suurille ryhmille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17.)

Kielellisten toimintojen käyttäminen on tärkeää, koska ne tukevat lapsen ajattelun kehittymistä ja kommunikaatiotaitoja. Lapsi kykenee ratkaisemaan paremmin ongelmia, käyttämään loogista ajattelua ja käyttämään mielikuvitustaan. Kielelliset taidot lisäävät oppimisvalmiuksia. Leikit ja sadut lisäävät lapsen kielellistä kehitystä. Niiden avulla voidaan vaikuttaa maailmankuvan syntymiseen. Aikuisen antaman esimerkin avulla lapsi matkii ja oppii sen avulla. Toiminta on yhdistetty luovaan käyttäytymisen prosessiin, jossa opitaan kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja sekä kommunikaatioon liittyviä malleja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17.)

Draamakasvatuksessa oppimista tapahtuu eri tavoin. Leikin tärkeys on nähty ja yhdistetty oppimiseen kauan sitten. Draamakasvatuksen katsotaan perustuvan humanismin ja reformipedagogiikan aikakauteen. Silloin aloitettiin ymmärtämään lapsuuden tärkeyttä, johon kuului erilaisia kehitysvaiheita. Jean Rousseau painotti luovuuden ja leikkimisen tärkeyttä kasvatuksessa. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 14.) Jean Rousseau oli sitä mieltä, että tieto näkyy aistimuksissa ja elämyksissä. Tämän myötä syntyi kokemuksellisen oppimisen käsite, jonka kehitti John Dewey. Kasvatukseen liitettiin vuorovaikutus, jonka toimintaa ohjaa opettaja. Toimintaan liitetään yhteisöllinen tekeminen sekä keskusteleminen muiden kanssa. Lapsi toimii luontaisesti tämän mallin mukaan kahdeksan vuotiaaksi asti ja muuttaa omat ajatuksensa

toiminnaksi. Siksi draamatyöskentely sopii hyvin pienille lapsille, koska tässä ikävaiheessa he oppivat luontaisesti tekemisen avulla. Samoin lapsen on helppo käyttää mielikuvitustaan. Tarkkailemalla todellista maailmaa jossa hän elää tällä hän pystyy yhdistämään luetun sadun fantasiamaailman. Tämän avulla lapsi kykenee toimimaan luovasti ja osaa suunnitella ja toteuttaa asioita. (Heinonen 2001, 202-204.)

Draamassa kaikki on mahdollista. Draamapedagogiikan tarkoitus on kehittää ihmisen tunnetaitojen kehittymistä. Sen avulla voidaan kehittää ihmisen tunneälyä ja tunnetaitoja. Opitaan omista kokemuksista. Draamatyöskentelyssä joutuu käyttämään monia aisteja samaan aikaan ja tämä mahdollistaa sen, että draaman avulla voi oppia yksilön, yhteiskunnan, yhteisön ja arvojen merkityksiä. (Koskenniemi 2007, 33.) Näytelmässä voi esiintyä pelottavia- ja kiellettyjä asioita. Roolien ja tarinoiden kautta voidaan käsitellä elämään liittyviä tapahtumia. Rooleissa voi olla tunteita, asioita tai ilmaisuja, joita ihminen ei normaalissa elämässä käyttäisi. Siksi heränneistä ajatuksista ja tunteista olisi hyvä keskustella jälkeenpäin, joita näyttelemisen aiheutti. Itsensä reflektoinnin avulla opitaan tutkimaan itseä sekä niitä ilmiöitä, jotka liittyvät omaan kulttuuriin. Uuden tiedon avulla ihmiselle syntyy esteettisiä ja kognitiivisia oppimiskokemuksia. Draamakasvatus vaikuttaa ongelmanratkaisutaitoihin, sosiaalisiin taitoihin, itsetuntemukseen, elämäntaitojen ja epäonnistumisista selviytymisen kokemuksiin. (Heikkinen 2004, 23–24.)

Draamaprosessin aikana voi oppia itsestään erilaisia asioita. Erilaiset asiat vaikuttavat siihen onnistumme vai epäonnistumme tavoitteen saavuttamisessa. Ihminen voi ajatella, että epäonnistuu aina samassa asiassa. Toiseksi tekemisen aikana voi kokea miten itse voi vaikuttaa asioiden kulkuun tai ihmisten väliseen vuorovaikutukseen sekä omaan onnistumiseen. Kolmanneksi ihmisen tulisi ymmärtää syitä, jotka vaikuttavat hänen prosessissaan. Ymmärtää syitä ja nähdä niiden yhteys joko omaan tai muiden käytökseen. (Helander 2002, 46-47.)

Ihminen oppii palautteen avulla. Saadakseen onnistuneita oppimisen kokemuksia palautteen antamisen tavalla on merkityksensä. Roolisuorituksen jälkeen annettavan palautteen tulisi perustua positiivisten onnistumisten esille tuomiseen. Sen avulla voidaan muuttaa aikaisemmin opittuja kokemuksia paremmiksi. Näyttelemisessä ei aina onnistuta ensimmäisellä kerralla saavuttamaan haluttua tulosta. Siksi työskentelyä voidaan jatkaa, kunnes saavutetaan haluttu taso. Epäonnistumisia ei suljeta pois vaan niitä tulee sallia, koska aina onnistumisen tavoittelu ei tapahdu helposti. (Helander 2002, 48-49.)

3.2 Draamakasvatus lapsen osallisuuden lisääjänä

Varhaiskasvatuksen merkityksestä lapsen elämänlaatuun ja arkeen on tehty muutamia tutkimuksia. On tutkittu lasten toimintaympäristöjä ja niiden erilaisuutta fyysisiltä, sosiaalisilta kuin niiden toiminnallisesta näkökulmasta. Tutkittiin sitä, miten lapset näkevät oman ympäristön ja itsensä siinä. Esille nousivat aktiivisuus, liikunnallisuus sekä muiden lasten merkitys päiväkodissa. Lapset nauttivat, kun saivat yhdessä kokeilla uusia asioita muiden kanssa. Muiden kanssa toimiminen teki lapsen onnelliseksi. Nykyään kasvatustieteen ajankohtaiseksi tutkimusaiheeksi ovat nousset lapsen toimijuus ja osallisuuden merkitys. (Karila 2016, 14.)

Lapsen osallisuudella ymmärretään, että hän voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Lapsen kuuluu saada tietoa tehtävistä asioista ja häntä koskevista asioista. Lapsen osallisuuden toteutuessa hän on mukana tekemässä ja arvioimassa toimintaa. Osallisuudessa näkyy vastavuoroinen työskentely, jossa on olennaista osallistua tekemiseen, jotta tämä määrittely toteutuisi. Hänen tekemisellään täytyy olla jokin tarkoitus. Tämä edistää hänen minäkuvansa kehittymistä. Sosiaalisuuden on todettu lisääntyvän, kun lapsi saa toimia ja olla yhdessä toisten kanssa. Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus kieltäytyä, ilmaista omia ajatuksia, saada tukea ilmaisuunsa sekä oikeus tehdä itsenäisiä päätöksiä. Nämä kaikki tukevat lapsen kehitystä ja kasvua. Osallistuminen perustuu ihmisten väliseen yhteistyöhön ja olemiseen. Lapselle tulee kertoa mahdollisuudesta osallistua. Oikeus on mainittu YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12. artiklassa, joka kuuluu lapsen perusoikeuksiin. Lapsi ymmärtää omat oikeutensa, kun hänelle kerrotaan niistä. Siksi aikuisen on annettava tietoa lapselle niin, että hän ymmärtää asian ja kuunneltava lasta ja tämän mielipiteitä. (THL 2016b.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen osallisuuden on todettu parhaiten näkyvän leikkien tai henkilökohtaisten asioiden kohdalla. Lasten ehdotuksia huomioidaan niissä tilanteissa, jossa ei tarvitse huomioida sääntöjä niin tarkkaan. Osallisuus toteutuu parhaiten ulkoiltaessa, retkien- ja laululeikkituokioiden aikana. Samoin luovat toiminnat mahdollistavat osallisuuden toteutumisen. Normaaleissa arjen tilanteissa aikuiset eivät neuvottele rutiinien ja toimintatapojen kohdalla lasten kanssa. Osallisuuteen liitetään yhteisöllinen toiminta, jossa kuulluksi tuleminen ja osallisuus yhteisön toimintaan kohtaan nähdään tärkeänä ja ryhmän toiminta nähdään merkittävänä nykyisin. Yhteisölliseen toimintaan liitetävän neuvottelun ja tasa-arvoisuuden ei nähdä toteutuvan kovin hyvin varhaiskasvatuksessa. (Turja 2016a, 46-47.)

Lapsen osallisuus lisääntyy, kun hän saa itse määrittää mitä haluaa tehdä, mutta aikuinen voi olla auttamassa häntä siinä. Hän huomaa osaavansa tuottaa kulttuurista ja kokee sen kautta onnistumisen elämyksiä. Arjessa on tärkeää kokeilla jotain erilaista mitä ei muuten tulisi tehtyä varsinkin silloin kun elämä tuntuu arkiselta. Työskentelyn aikana lapselle selvenee käsitys itsestään, että hän kelpaa kaikkien tunteidensa kautta ryhmään. Tämän ajatuksen hänen pystyy laajentamaan toisiin ihmisiin ja koko maailmaa koskeväksi asiaksi. Lapsen on saatava tutkia monipuolisesti elämään liittyviä tekijöitä niin hyviä kuin huonoja. (Pusa 2009, 76.)

Tämän päivän päiväkodin toimintaa luonnehditaan lapsilähtöiseksi. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsen tarpeet asetetaan etusijalle. (Kalliala 2012, 47.) Lapsikeskeisyys on ollut tärkeä perusta varhaiskasvatuksessa Friedrich Fröbelin ajoista alkaen. Lapsikeskeisyys on laajasti käytetty termi, joka on usein väärinymmärretty. Lapsikeskeisyydellä tarkoitetaan lasten kasvun ja kehittymisen tukemista ja että tiedostaa sen ja ottaa huomioon kasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Jokainen lapsi tulee ottaa huomioon yksilönä ja kunnioittaa ja ottaa huomioon ikä, sukupuoli, kulttuuri, temperamentti ja oppimistyyli. (Morrison, G. 2009.)

Draamakasvatus perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen. Käsitteessä keskiössä korostuvat ihmisen minä ja oma keskeinen asema nähdään merkittävänä määrittäjänä elämässä ja lapsen kehityksessä. Yksilöllisyyden toteutumiseen vaikuttaa kaikenlainen vuorovaikutus, jossa aikuisten toiminta ohjaajana nähdään tärkeänä. Lapsen on opittava näkemään oma arvokkuutensa ja muiden ihmisten arvokkuus. Tämän avulla hän pystyy kehittymään kokonaiseksi ehjäksi ihmiseksi. Lasten tarpeiden ja yksilöllisyyden huomioiminen päiväkodin toiminnoissa ei aina ole helppoa. Ryhmässä lapsi tulisi nähdä yksilönä ja draamatyöskentely tarjoaa tähän loistavan mahdollisuuden varhaiskasvatuksessa. Siinä jokaiselle lapselle voidaan antaa oma rooli ja tehdä näkyväksi lapsen taidot ja vahvuudet. Aikuisen on nähtävä jokaisen lapsen kyvyt kehittymiseen ja kasvamiseen. (Toivanen 2010, 22- 23.)

Päiväkotilasten osallisuutta on tutkittu monissa maissa. Lasten ohjaajat määrittivät osallisuuteen kuuluvaksi demokratian, hyvinvoinnin, vuorovaikutuksen, viestinnän ja aktiivisuuden näkymisen. Arjessa tämä näkyi itsemääräämisoikeutena. Lapsi pystyi vaikuttamaan, tunsu kuuluvansa ryhmään ja sai ilmaista itseään aktiivisesti. Nähdä ja kuulla tuleminen vaikuttaa osallisuuden lisääntymiseen. Keskustelut ja äänestäminen olivat menetelmiä, joihin lapset olivat usein osallisena. Osallisuuden on todettu olevan liian vähäistä monissa päiväkodeissa. Osallisuus on yhteydessä arvojen määrittämiseen

yhteiskunnassa, vuorovaikutukseen, hyvinvointiin ja kasvattajien toimintaan. (Virkki 2015, 11–13.)

Virkin tekemässä tutkimuksessa ilmeni, että lasten osallisuuden ja itsenäisyyden kokemukset lisääntyivät, kun lapselle mahdollistettiin vuorovaikutteisuuden toteutuminen ja ympäristö muutettiin lapsiystävällisemmäksi. Lapsen toiveita tulee kuunnella herkällä korvalla osallisuuden lisäämiseksi. Osallistumisen tuen välineitä ovat varhaiskasvatussuunnitelma, havainnointi ja niiden seuranta. Havainnoinnin ja suunnittelun avulla lisätään osallisuuteen liittyviä tekijöitä. Samalla yhteisöllisyyden kokemukset lisääntyvät. Tiukoista suunnitelmista voidaan luopua, kun suunnittelussa opitaan huomioimaan asioita uudella tavalla. Uuden tavan avulla mahdollistetaan uusien kokemusten muodostuminen niin lapsille kuin aikuisille. Uusi tapa antaa lapsille enemmän valtaa vaikuttaa asioihin ja lisää heidän toiminnanohjauksen ja itsekontrollin kehittymistä. Aikuinen kuitenkin vastaa kokonaisuudesta ja lasten vaikuttaminen liittyy yleensä pieniin asioihin. (Virkki 2015, 134–135.)

3.3 Draamakasvatus luovuuden lisääjänä

Luovuuden avulla asioita voidaan liittää yhteen uudella tavalla. Siihen kuuluvat läheisesti mielikuvitus ja taitavuus sekä omaperäisyys, ideoiminen ja ratkaisujen pohtiminen. Arvioimisen ja muokkaamisen avulla vaikutetaan omaan tekemiseen. Esiintyessään lapsi voi harjoittaa omaa liikkumistaan, aistejaan, tunteitaan, mielikuviaan, puhettaan ja siihen liittyviä kognitiivisia taitoja. Teatterin tekemiseen kuuluu kokemuksellinen, toiminnallinen ja prosessimainen työskentely. Esiintyminen vahvistaa kriittistä ajattelua ja kysymysten esittämisen taitoa. Samalla lapset oppivat ratkaisemaan ongelmia, tutkimaan ja arvioimaan omaa suoritustaan. Lapsi voi löytää taiteesta useita ulottuvuuksia. (Airaksinen & Okkonen 2006, 60.)

Luovan ilmaisun avulla lapsi pystyy turvallisesti purkamaan jatkuvasti saamiaan ärsykeitä, jotka tulevat ulkopuolelta. Toiminnan tavoitteena on ilmaista omaa sisäistä maailmaansa ja jakaa kokemuksia toisten kanssa. Aikuisen tehtävänä on ottaa vastaan lapsen näkemykset juuri sellaisena, kun lapsi on ne kokenut. Näin lapsen ajatusmaailma tulee näkyväksi aikuiselle ja heidän välinen vuorovaikutus lisääntyy. Luovan ilmaisun keinoina käytetään esimerkiksi puhetta, omaa kehoa, ääntelyä tai piirtämistä. Lapsen annettaessa vapaasti ilmaista itseään hänelle syntyy kokemus luovasta toimijuudesta. (Pääjoki 2016, 114.)

Aikuisen tehtävänä on esitellä lapselle kirjallisuutta ja kertoa satuja hänelle. Tavoitteena on lapsen kielellisen ilmaisun lisääntyminen ja sen käyttäminen. Sanataiteessa lasta tulisi rohkaista siihen, että lapsi itse tuottaa vuoropuhelua, satuja tai näytelmiä päiväkodissa. Uusiin satuihin tutustuessa lapselle voi kertoa kirjoittajasta ja kuvittajasta sadun tekijöistä. Näin lapsi ymmärtää mistä sadut ovat peräisin. Hän tiedostaa tekemisen yhteyden kulttuuriin ja ymmärtää, että itse voi tehdä samoin. Lapsen kuunnellessa satuja kulttuuriperintö siirtyy ja muokkautuu tekemisen yhteydessä. (Luoto & Luoto 2001, 185-186).

4 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Kehittämishankkeen tausta, lähtökohdat ja tarve

Touhula Liikuntapäiväkotiin kaikenlaiset kehittämishankkeet olivat tervetulleita, koska Touhula on vasta-aloittanut uusi päiväkotit. He olivat avoimia meiltä tuleville ideoille. Ehdotimme draamakasvatusta aiheeksi. Touhula piti draamakasvatusta aiheita erittäin mielenkiintoisena ja he kokivat, että draamakasvatukselle on kehittämistarve. Saimme toukokuussa 2016 Touhula Liikuntapäiväkoti Vähäheikkilän johtajalta Heidi Hirvoselta toimeksiannon. Touhula Liikuntapäiväkoti Vähäheikkilässä draamakasvatusta oli ollut vähän lähinnä toiminnallisten satujen yhteydessä ja saimme toimeksiannoksemme kehittää Touhulan draamakasvatusta.

Lapsen kehittymiseen vaikuttavat monet tekijät samaan aikaan. Varhaiskasvatuksessa eräs vaikuttava tekijä lapsen kehitykselle on ryhmäkoon huomioiminen, sillä määrän kasvaessa lisääntyvät vuorovaikutustekijät liikaa, jotka voivat häiritä lapsen sosiaalista kehittymistä. Samoin tällä on vaikutus ammatilliseen työnkuvaan. Työntekijät pystyvät pienessä ryhmässä paremmin seuraamaan lapsen kasvua ja kehitystä. Isossa ryhmässä lapsen yksilöllinen huomiointi heikentyy. Lasten erilaiseen oppimistapaan kannattaa kiinnittää huomiota jonka avulla voidaan mahdollistaa kokemusten syntyminen ja mielenkiinnon lisääminen toimintaa kohtaan. Kehityksen huomioimisessa tulisi tarjota leikkiin yhdistettyä toimintaa, tutkimista, itseilmaisua ja merkitysten luomista. Aikaisemmat tutkimukset painottavat vuorovaikutuksen merkitystä ja henkilökohtaisen huomioimisen tärkeyttä. Lapselle osallisuus ja kuuluminen ryhmään nousevat tärkeiksi asioiksi. (Karila 2016, 26 - 27.)

Keskustelimme aluksi toimeksiantajamme ja ohjaajiemme kanssa aiheen tärkeydestä ja siitä mitä kaikkea lapsi pystyy saamaan itselleen aiheen avulla. Tulimme siihen tulokseen, että siitä hyötyvät niin lapset kuin aikuiset. Totesimme, että draamakasvatuksen sisältyy monia tapoja kasvattaa ja opettaa lasta. Henkilökunnasta monet pitivät vuorovaikutuksen merkitystä, sosiaalista kasvattamista ja osallisuuden kokemuksia tärkeinä. Heistä oli tärkeää tarjota samalla lapselle oppimiskokemuksia, joiden avulla lasta voidaan opettaa esimerkiksi käsittelemään tunteita erilaisten satujen aiheiden avulla. Henkilökunnalle oli tärkeää saada omaan työhönsä uusia ideoita ja nopeasti otettavaa materiaalia, jonka avulla työskentely onnistuu helpommin.

4.2 Kehittämishankkeen toimintaympäristö ja toimijat

Touhula Liikuntapäiväkodeissa on varhaiskasvatusta, päivähoitoa ja esiopetusta. Touhulassa liikutaan lasten liikuntasuosittelun mukaan, mikä tarkoittaa uusien suositusten mukaan kolmea tuntia liikuntaa päivässä. Touhulassa se toteutuu niin ohjatuissa toimintatuokioissa kuin tavallisessa arjessakin. (Touhula Liikuntapäiväkodit 2016a.) Touhula Liikuntapäiväkoti Vähäheikkilä on aloittanut toimintansa elokuussa 2015. Päiväkodissa on kuusi ryhmää 0-6 vuotiaalle lapsille. Henkilökunta on koulutukseltaan lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Lisäksi on laitoshuoltaja, joka on tarvittaessa ryhmävastajana. (Touhula Liikuntapäiväkodit 2016b.)

Touhula Liikuntapäiväkotien tarkoituksena on tarjota lapsille monipuolisesti liikuntaa. Heidän apunaan ovat yhdessä liikuntaa kehittämässä siihen perehtyneet ammattilaiset. Ammattilaisten tehtävänä on suunnitella opettamisessa käytettäviä menetelmiä, joiden avulla tarjotaan liikunnallista toimintaa. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan lapsilähtöisyys ja lapsen ikätaso. Päiväkodin sisä- ja ulkotilat on suunniteltu mahdollisimman avariksi, jotta liikkuminen onnistuu helposti ja turvallisesti. Touhulan yhteistyökumppanit ovat lasten hyväksi toimivia urheilijakummeja, jotka ovat esikuvia lapsille. He vierailevat päiväkodissa, kertovat ja opettavat tietoa lapsille harrastamastaan lajista. (Touhula Liikuntapäiväkodit 2016c.)

Touhulassa lasten kasvatuksessa ja ohjaamisessa näkyy monipuolinen toiminta ja niihin yhdistetään usein liikunta toimintaan mukaan. Päivään voi kuulua toimintaa, joka liittyy musiikkiin, kuvataiteeseen, kulttuuriin tai retkeilyyn. Musiikkituokioissa liikkuminen näkyy niin, että siihen voidaan yhdistää rytmissä liikkumista musiikin tahtiin. Touhula päiväkodissa retkeillään usein lähiympäristön metsään ja opitaan luonnosta asioita. Retkeily parantaa lasten tasapainoa ja koordinaatiokykyä. (Touhula Liikuntapäiväkodit 2016d.) Toimijoina kehittämishankkeessa olivat Touhula Liikuntapäiväkoti Vähäheikkilän lapset ja aikuiset. Yhteistyö toimijoiden kanssa oli luontevaa. Saimme tarvittaessa tukea työhömme toimeksiantajalta.

4.3 Kehittämishankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät

Kehittäminen on konkreettista toimintaa, jossa tavoitteena on jonkin selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttaminen (Toikko & Rantanen 2009, 14). Kehittämistehtävämme oli

koota draamakansio henkilökunnan käytettäväksi. Kansiomme sisältää kuusi näytelmää, joiden sisältöön työntekijät ovat voineet vaikuttaa. Kehittämishankkeemme tuotoksena syntyi näytelmiä sisältävä draamakansio. Kehittämishankkeen tavoitteena oli Touhula Liikuntapäiväkodin draamakasvatuksen kehittäminen. Kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää tuotos. Tuotos voi olla esimerkiksi tuote, opas, malli tai toimintatapa. (Salonen 2013, 25.)

Draamakasvatuksessa näkyy leikinomaisen työtavan käyttäminen lapsen kasvattamisessa. Lapsi käyttää oppimisessaan mielikuvitusta ja leikkiä apuna, jolloin oppimisessa mahdollistuu paremmin kokemusten ja merkitysten syntyminen. (Toivanen 2009, 30-31.) Draamatyöskentelyn avulla voidaan vaikuttaa itsetunnon kehittymiseen ja sosiaalisuuden lisäämiseen. Lisäksi opitaan hyväksymään toisia paremmin. Draamakasvatus mahdollistaa sen, että lapsi pystyy tulkitsemaan asioita sekä omia tunteitaan paremmin. (Toivanen 2009, 34-35.)

Varhaiskasvatus edistää kasvua, kehitystä, oppimista sekä vuorovaikutuksellista toimintaa. Siihen sisältyy hoidollisen, kasvatuksellisen sekä opetuksellisen toiminnan järjestäminen. Toimintaan sisältyy selkeät tavoitteet. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen sekä toiminnan suunnitteleminen. Vanhempien ja ammattilaisten tulee tehdä yhteistyötä toistensa kanssa. Varhaiskasvatuksessa leikin tulee kuulua lapsen päivittäiseen toimintaan. Kasvatuksesta vastaavien tulee hallita työssään pedagogisten menetelmien osaava käyttäminen sekä heidän tulee perehtyä varhaiskasvatuksen alueeseen kokonaisvaltaisesti ja siihen kuuluviin ammatillisiin asioihin ja oman alan ja sitä sivuaviin tutkimuksiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Kehittämishanke lisäsi päiväkodin henkilökunnan valmiutta käyttää draamatyöskentelyä kasvatustyössään. Lapset hyötyivät myös kehittämishankkeesta. Heille kehittämishanke näyttäytyy päiväkodin entistä monipuolisempaa toimintana.

Uusi varhaiskasvatuslaki tuli lainvoimaiseksi 1.8.2015. Varhaiskasvatuslain kolmannessa kohdassa mainitaan laadun käsite. Siinä kerrotaan miten leikin, liikkumisen, taiteiden ja kulttuuriperintöön liittyvän monipuolisen pedagogisen toiminnan avulla pystytään saamaan myönteisiä oppimiskokemuksia lapsille. Tärkeitä tekijöitä ovat henkilökunnan osaaminen ja ammattitaito, jonka avulla lasten on varhaiskasvatuksessa mahdollista oppia ja kehittyä. Varhaiskasvatuslain kohdassa yhdeksän käsitellään lapsen osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihin, jotka ovat ajankohtaisia asioita tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa. (Karila 2016, 29 - 30.)

5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kehittämishankkeen aikataulu

Toukokuussa 2016 aloitimme toimeksiantajan etsimisen. Ehdotimme päiväkodin johtajalle Heidi Hirvoselle kehittämistyön aiheeksi draamakasvatusta ja he olivat kiinnostuneita aiheesta. Sovimme toukokuussa tapaamisen Touhulaan ja teimme heidän kanssaan toimeksiantosopimuksen. Samalla keskustelimme johtajan kanssa siitä, miten heillä voisi olla enemmän draamakasvatusta. Ideointivaiheemme sijoittui toukokuuhun ja silloin aloitimme kehittämistehtävämme ideoinnin ja lähdimme innostuneesti hakemaan mielenkiintoisia ajatuksia siihen. Suunnittelimme ohjaajiemme kanssa työn sisältöä. Teimme ohjaajiemme kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta muistiinpanoja ja kirjassimme ylös heidän ajatuksiaan ja toiveitaan. Keväällä toukokuussa teimme alkukartoituskyselyn työntekijöille ja jaoimme sen kaikkiin päiväkodin kuuteen ryhmään. Alkukartoituskysely on nähtävänä liitteessä 1. Vähitellen aloimme koota tietoperustaan liittyvää materiaalia ja lukemaan kirjallisuutta.

Suunnitteluvaiheemme alkoi toukokuussa ja silloin tutustuimme enemmän kirjallisuuteen ja samaan aikaan kirjoitimme tietoperustaa. Kesän- ja syksyn aikana kirjoitimme opinnäytetyötämme. Harjoittelun aikana tutustuimme tarvittaviin roolivaatteisiin ja näytelmissä tarvittaviin materiaaleihin. Mietimme satujen muuttamista näytelmiksi ja aloitimme vähitellen hahmottelemaan niitä. Toteutusvaiheessa syyskuussa kokeilimme näytelmiä lasten kanssa. Keskustelimme ennen kokeilemista ohjaajiemme kanssa näytelmien toteuttamisen tavoista sekä niiden jälkeen toteuttamisen onnistumisesta ja menetelmiemme käyttämisestä. Kokeilujen aikana otimme valokuvia ja teimme muistiinpanoja. Arviointivaihe alkoi lokakuussa. Teimme palautekyselyn henkilökunnalle. Palautekysely on nähtävänä liitteessä 2. Teimme koosteen palautekyselyn vastauksista. Päätimme opinnäytetyöhön liittyvän harjoittelumme. Viimeisenä työnämme oli työn palauttaminen sekä sen esittäminen.

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.

Aikataulu	Toiminta	Menetelmä	Tuotettu materiaali
Toukokuu 2016	Toimeksiantajan etsiminen	Sähköposti	Sähköpostiviestit
Toukokuu	Toimeksiantajan varmistuminen	Sähköposti	Sähköpostiviestit
Toukokuu	Tapaaminen Touhulassa	Keskustelu	Muistiinpanot
Ideointi			
Toukokuu	Idean työstäminen	Dialoginen keskustelu	Alkukartoituskysely, muistiinpanot, suunnitelma
Toukokuu	Kirjallisuuteen tutustuminen	Lukeminen	Muistiinpanot
Suunnittelu			
Toukokuu	Opinnäytetyösuunnitelma	Kirjoittaminen	Muistiinpanot, suunnitelma
Toukokuu	Harjoittelun alkaminen	Kokeileva toiminta, osallistaminen	Valokuvat, muistiot
Toukokuu	Tietoperustan tekeminen	Kirjoittaminen ja tiedonhankinta	Muistiinpanot, teoriapohja
Heinäkuu	Draamahetkien suunnittelu	Tiedonhaku ja dialoginen keskustelu	Näytelmät, muistiinpanot
Toteutus			
Syyskuu	Näytelmien kokeilu	Draama, kokeileva toiminta, osallisuus	Näytelmät, valokuvat, muistiinpanot
Arviointi			
Syyskuu	Harjoittelun päätyminen	Arviointi, suunnittelu	Valmiit näytelmät, muistiinpanot, palautekyselyt
Elokuu-lokakuu	Työn suunnittelu ja tekeminen	Kirjoittaminen, tiedonhankinta, dialoginen keskustelu	Palautekyselyt, muistiinpanot, muotoutuva opinnäytetyö
Marraskuu	Työn viimeistely ja palauttaminen	Kirjoittaminen	Valmis kansio, opinnäytetyö

5.2 Kehittämismenetelmät

Kokeileva toiminta

Kehittämismenetelmillä tarkoitetaan kehittämisen ja osallistamisen menetelmiä. Kehittämismenetelmiä ovat esimerkiksi kokeileva toiminta, keskustelut ja arviointi, kirjalliset menetelmät, menetelmätieto, tutkimustieto ja kehittämistieto. (Salonen 2013, 22-23.) Kokeilevaa toimintaa voidaan kokeilla tutussa ympäristössä, joka on toiminnan järjestäjän tiloissa. Sen jälkeen sitä voidaan laajentaa muihin ryhmiin. Tämän jälkeen tapahtumasta tulisi antaa heti avointa palautetta. Palaute koskee välitöntä vaikutelmaa asiasta ja siihen ei välttämättä tarvitse sisältyä reflektointia, pelkkä kokemuksen kertominen riittää. (Toikko & Rantanen 2009, 100.) Kokeileva toiminta oli yksi merkittävimmistä kehittämismenetelmistämme. Kehittämishankkeessa menetelminä käytimme kokeilevaa toimintaa, jonka avulla kokeilimme miten näytelmät toimivat käytännössä. Kokeilevan toiminnan avulla totesimme draamakansion toimivaksi ja kehitimme sitä edelleen. Olemme kuvanneet kokeilevaa toimintaa tarkemmin kohdassa 6.3 Tuotoksen käyttäminen.

Dialoginen keskustelu

Dialogilla tarkoitetaan avointa ja suoraa keskustelua, jossa on tavoitteena yhteinen ymmärrys (THL 2016a). Dialogisen keskustelun avulla saadaan uusia ulottuvuuksia tilanteeseen ja tämä antaa laajemman näkemyksen asioihin. Silloin osallistujilla on mahdollisuus dialogisen keskustelun avulla määritellä oma kantansa asiaan ja olla siitä tarvittaessa toista mieltä. Toimintaan yhdistyy vuorovaikutteinen toiminta, joka toteutuu tasaisesti kummankin osapuolen kohdalla. Asioita pohditaan yhdessä ja mietitään niihin ratkaisuja. Lopullisen ratkaisun tulisi miellyttää kaikkia osapuolia ja se voi olla luonteeltaan uusi ja erilainen. (Toikko & Rantanen 2009, 92-93.) Kävimme useita keskusteluja kehittämishankkeen etenemisen aikana henkilökunnan kanssa ja otimme huomioon heidän toiveet. Keskustelimme näytelmistä päiväkodin lasten ja henkilökunnan kanssa ja arvioimme miten näytelmät toimivat käytännössä ja kysyimme palautetta niin lapsilta kuin henkilökunnalta. Samoin keskustelimme tavoitteiden sekä aikataulumme toteuttamisesta päiväkodinjohtajan kanssa. Dialogisuus näkyi meidän eli kehittämishankkeen kirjoittajien välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa, sillä kehittämistyömme vaati yhdessä suunnittelemista työn toteuttamisen ja kirjallisen prosessin tekemisen osalta. Reflektointi auttoi meitä tilanteen arvioinnissa ja oppimaan

virheistämme, jonka avulla pystyimme toimimaan seuraavalla kerralla paremmin. Mietimme tekemisemme järjestystä, tapahtumia ja omia tunteitamme tilanteessa. Koimme, että reflektointi muokkasi ja auttoi kehittämään toimintaamme.

Kirjallinen menetelmä

Muistiinpanot kannattaa tehdä huolellisesti tekemisen aikana, jotta niitä pystyy tekstissä myöhemmin sijoittamaan haluamaansa paikkaan. Omien päätelmien ja mielipiteiden tulee olla erossa ja ne voi koota omaan paikkaan. Muistiinpanoja kannattaa tehdä niistä asioista, jotka ovat jotenkin erityisiä ja hyvin havaittavissa. (Hirsjärvi ym. 2005, 106-108.) Kirjallista menetelmää käytimme siten, että kirjoitimme kehittämispäiväkirjaa koko työn aikana, johon lisäsimme omia muistiinpanoja. Teimme muistiinpanoja itsellemme keskustelujen jälkeen. Etsimme menetelmätietoa ja perehdyimme draamakasvatusta käsittelevään kirjallisuuteen sekä tutkimustietoon ja kirjoitimme niistä tärkeimpiä asioita itsellemme muistiin. Tätä työtä teimme tietokoneella. Tutustuimme aikaisempiin draamakasvatuksesta tehtyihin tutkimuksiin ja kehittämistietoon sekä perehdyimme esimerkiksi draamakasvatuksesta tehtyihin opinnäytetöihin. Palautteenkeruu muodostui tärkeäksi. Kysyimme niin suullista- kuin kirjallista palautettakin. Palautteen avulla kehitimme toimintaamme. Teimme palautekyselyn henkilökunnalle (liite 2).

5.3 Tiedon hankinta ja aineisto

Kehittämistyössä tärkeää on dokumentoida ja raportoida riittävästi. Näin ulkopuolinen pystyy ymmärtämään työn kehittymisen- ja etenemisen vaiheet. Hänen on pystyttävä muodostamaan kokonais käsitys siitä mitä on tehty. Erilaisia työn dokumentointitapoja ovat esimerkiksi kirjoittaminen, kuvaus, tuotetun materiaalin arkistointi sekä kehittämishankkeen aikana tuotetut materiaalit esimerkiksi muistiot, ohjeet, kansiot, selvitykset. (Salonen 2013, 23-24.)

Dokumentoimme kirjoittamalla kehittämisraporttia. Keräsimme palautetta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä kirjallisesti kyselylomakkeella. Suulliset lapsilta tulleet kommentit kirjoitimme itsellemme ylös. Kirjoitimme omia ajatuksia kehittämishankkeen aikana ylös. Käytyjä keskusteluja kirjoitimme itsellemme henkilökohtaiseen kehittämispäiväkirjaan. Kehittämispäiväkirjan avulla kirjasimme ylös omia kokemuksia tai tapahtumia. Teimme muistioita tapaamisista, kokeilimme itse näytelmiä käytännössä, kirjoitimme ylös miten ne menivät, mikä oli hyvää ja mitä olisimme voineet tehdä toisin.

Osallistuimme itse näytelmiin ja dokumentoimme sen. Dokumentoinnin tueksi otimme myös joitakin valokuvia.

5.4 Kehittämistoiminnan vaiheet

Otimme yhteyttä Touhulaan sähköpostitse ja tiedustelimme mahdollisuutta päästä heille harjoitteluun ja tekemään opinnäytetyötä. Saimme myöntävän vastauksen. Kävimme tekemässä harjoittelusopimukset ja toimeksiantosopimuksen. Toimeksiantosopimuksen tekemisen jälkeen keskustelimme tarkemmin toimeksiantajan kanssa kehittämishankkeesta. Haimme kirjallisuudesta tietoa muun muassa draamakasvatuksesta, saduista ja osallisuudesta. Käytimme tietolähteenä lisäksi internetiä ja tutustuimme aiemmin aiheesta tehtyihin opinnäytetöihin. Pehdyimme kehittämismenetelmäkirjallisuuteen. Kirjoitimme tietoperustaa.

Tämän jälkeen aloitimme harjoittelun Touhula Liikuntapäiväkodissa ja kehittämishankkeen käytännön toteutuksen. Harjoittelun aikana kävimme esittelemässä ryhmissä kehittämishanketta koko henkilökunnalle. Kävimme dialogia henkilökunnan kanssa draamakasvatuksesta. Touhula oli kiinnostunut kehittämään draamakasvatusta. Kehittämishanke sai lisää näkyvyyttä. Toisinaan oli vaikeaa löytää aikaa kehittämishankkeen esittelylle päiväkodin kiireisessä arjessa.

Meillä ei ollut tarkempaa tietoa draamakasvatuksen tilasta Touhulassa, joten päätimme toteuttaa alkukartoituskyselyn, jossa kysyimme mitä he toivovat kehittämistyöltä, onko heillä ollut draamakasvatusta, ovatko he avoimia draamakasvatuksen kehittämiseksi ja mitä satuja he toivovat, että muutamme näytelmiksi (liite 1). Kyselyn tarkoituksena oli osallistaa henkilökuntaa kehittämishankkeeseen ja kartoittaa draamakasvatuksen tilaa. Kysely oli Touhula Liikuntapäiväkodin Vähäheikkilän koko henkilökunnalle.

Jouduimme pyytämään vastauksia useampaan kertaan. Olisimme alkuun vielä enemmän voineet esitellä opinnäytetyömme aihetta henkilökunnalle ja painottaa kyselyn tärkeyttä kehittämishankkeen kannalta. Tiedotimme henkilökunnalle viikkoa ennen kyselyn palautuspäivämäärän lähestymisestä. Lisäksi johtaja laittoi ilmoitustaululle kaikille muistutuksen palauttamisesta. Henkilökunta vastasi mielellään kyselyymme ja pahoitteli myöhässä olevia vastauksia. He halusivat kertoa mielellään oman mielipiteensä ja myöhästyneet vastaukset johtuivat arjen kiireisestä rytmistä. Kysymyksemme olivat helposti ymmärrettäviä ja riittävän lyhyitä, jotta niihin oli helppo

vastata. Saimme kirjallista palautetta kaikilta kuudelta ryhmältä sekä suullista palautetta johtajalta.

Harjoittelumme mahdollisti sen, että pystyimme samaan aikaan keräämään palautetta niin suullisesti kuin kirjallisesti. Suullista palautetta kysyimme aina kun siihen oli mahdollisuus. Pidimme pieniä pikapalavereja yhden tai kahden henkilön kanssa tarvittaessa. Pikapalavereja oli helppo toteuttaa. Silloin nähdessämme sopivan hetken pystyimme kysymään toiselta olisiko hänellä hetki aikaa, jotta voisimme jutella asiasta. Pikapalavereja käytetään esimerkiksi tilanteessa, jossa on kehittämisen tarve ja aikaa ei ole kuin vähän. Pikapalaveri ei edellytä valmistelua. (Inno-Vointi 2016.)

Kyselyjen vastauksista ilmeni, että draamakasvatus on henkilökunnalle tärkeää, koska se tuo lapsen luovuuden ja lapsen osallisuuden esiin. Samalla sen avulla on mahdollista kehittää lapsen puheenkehitystä, keskittymiskykyä ja lapsi oppii kuuntelemaan paremmin. Lapsi oppii mielellään draamakasvatuksen avulla ja tulee mukaan innostuneesti. Sen avulla voidaan opettaa lapselle tunteisiin ja itsetuntoon liittyviä asioita. Päiväkodissa on ollut draamakasvatusta aika vähän ja siksi sitä halutaan ehdottomasti lisää. Jonkin verran draamakasvatusta on ollut toiminnallisten satujen yhteydessä. Kyselyjen vastauksissa toivottiin, että he saisivat draamakansiomme avulla uusia ideoita ja konkreettista materiaalia käyttöön. Henkilökunta koki olevansa erittäin avoimia draamakasvatukselle ja haluaisivat aiheeseen liittyvää koulutusta työpaikalle lisää. Satujen toivottiin käsittelevän ystävyyttä, kiusaamista ja saduissa toivottiin olevan eläinsatuja.

Kokeilimme näytelmiä ja aloimme työstää draamakansiota. Tuotoksesta kerromme tarkemmin luvussa 6. Lopuksi on arviointi ja pohdinta luvussa 7. Raporttia kirjoitimme koko kehittämishankkeen ajan.

6 KEHITTÄMISTYÖN TUOTOS

6.1 Tuotoksen tekeminen

Tuotoksen tekemisessä ja sen suunnittelemisessa kannattaa kiinnittää huomio sen yksilöllisyyteen. Tuotos voi olla osaltaan persoonallinen, jotta se erottuu muiden samasta aiheesta kirjoitettujen joukosta ja sen sopivuus ja käytettävyys työn tilaajalle tulisi ottaa huomioon. Ennen tuotoksen tekemistä kannattaa miettiä etukäteen minkälaisen vastaanoton tuotos saa valmistumisen jälkeen. Tuotoksen sisällön on oltava muodoltaan selkeä, tietoa sisältävä ja luontevasti etenevä. (Vilka & Airaksinen 2003, 53.)

Tuotoksemme nimeksi valikoitui draamakansio. Näytelmien kokeilun jälkeen aloimme kokoamaan draamakansiota. Valitsimme kansioon perinnesatuja henkilökunnan toiveiden pohjalta. Perinnesadut muutimme näytelmien muotoon. Draamakansion tarkoituksena on lisätä draamakasvatusta päiväkodissa. Esittelimme alustavaa kansiota henkilökunnalle, jolloin heillä oli mahdollisuus antaa ideoita draamakansioon. Teimme draamakansioon käyttöohjeet. Koitimme tehdä kansiota mahdollisimman selkeän ja helppolukuisen. Lopuksi viimeistelimme kansion ulkoasun ja lisäsimme kansioon kuvia. Saimme draamakansion valmiiksi harjoittelun aikana. Teimme laminoidut kuvakortit näytelmistä (kuva 1). Kortit tulostimme kotona ja laminoimme toteutimme päiväkodissa lasten päiväuniaikaan. Meillä oli aluksi laminoidut kuvakortit vain kahteen näytelmään, mutta henkilökunnan toiveesta teimme kuvakortit kaikkiin kansion näytelmiin. Teimme laminoidut kuvakortit kotona myös itsellemme, jotta voimme hyödyntää myös omassa työssämme niitä. Marraskuussa 2016 esittelemme ja luovutamme valmiin tuotoksen Touhula Liikuntapäiväkotia Vähäheikkilälle. Tuotoksemme eli draamakansionamme on nähtävänä liitteessä 3.

Kuva 1. Näytelmien laminoituja kuvakortteja

© Johanna Laaksonen 2016.

6.2 Tuotoksen sisältö

Kansiossa on kuusi satujen pohjalta tehtyä näytelmää. Kansiossa on Tuhkimo, Punahilkka, Kolme pukkia, Ruma ankanpoikanen, Lumikki ja Kolme pientä porsasta näytelmät. Teimme kansion näytelmät mahdollisimman yksinkertaisiksi, jotta kynnys käyttää kansiota madaltuisi.

Syyskuussa esittelimme tuotoksemme toimeksiantajallemme. Toimeksiantaja oli tyytyväinen tuotokseen, eikä sen sisältöön tarvinnut tehdä muutoksia. Hän toivoi vielä käyttöohjeita draamakansion käyttäjälle, jotka lisäsimme kansioon. Sen jälkeen esittelimme tuotosta Touhula Liikuntapäiväkotin Vähäheikkilän henkilökunnalle. Henkilökunta ei tehnyt kansion sisältöön muutosehdotuksia.

6.3 Tuotoksen käyttäminen

Ennen näytelmien kokeiluja luimme lapsille satuja, joista olimme tehneet näytelmiä, jotta näytelmät olisivat lapsille tuttuja. Syyskuussa kokeilimme näytelmiä käytännössä. Kokeilimme näytelmiä alle 3-vuotiaiden Taitotenavien ryhmässä sekä 3-5 vuotiaiden Volttivekaroiden ja Menomuksujen ryhmässä. Toteutimme näytelmäkokeiluja noin 4-7 lapsen pienryhmissä. Päiväkotitoiminnassa painotetaan pienryhmätoimintaa, joka lisää lapsen osallisuutta (Turun varhaiskasvatussuunnitelma 2013). Valitsimme kokeiltaviksi näytelmiksi Lumikin, Tuhkimon ja Punahilkkan. Kokeilimme Lumikkia yhdessä ja Tuhkimoa ja Punahilkkaa kokeilimme molemmat yksin. Ennen näytelmien kokeilua kerroimme aina ohjaajillemme mitä näytelmää meillä on aikomuksena kokeilla ja miten. Näytelmien kokeilua oli aina seuraamassa joku päiväkodin henkilökunnasta.

Kokeilimme Lumikkia Menomuksuissa. Meidän molempien ohjaajat olivat mukana seuraamassa Lumikki näytelmän kokeilua. Lumikki näytelmän kokeilussa oli mukana seitsemän lasta. Jaoimme Tuhkimon kokeilemisen kahteen osioon, koska huomasimme että lapset väsyivät kokeilun aikana. Jatkoimme samasta teemasta seuraavalla kerralla ja saimme käytyä näytelmän loppuun. Tämän havainnon perusteella muutimme toimintaamme niin, että lyhensimme tuokion pituutta, jolloin lapset jaksoivat keskittyä paremmin. Punahilkkaa kokeilimme kolmena eri päivänä kolmen eri pienryhmän kanssa. Kysyimme lapsilta suullista palautetta heti tuokioiden jälkeen. Keskustelimme tuokioiden kulusta ohjaajiemme kanssa ja saamamme palautteen pohjalta muutimme toimintaamme tarvittaessa. Lapset ja ohjaajat antoivat positiivista palautetta näytelmäkokeiluista.

Ohjaajaltamme nousi kehitysideaksi, että satuihin voitaisiin ottaa pienet käsinuket tai sorminuket mukaan. Muutamia niitä löytyy päiväkodista, joten ne on helppo ottaa mukaan rekvisiitaksi. Näin draamakansiolle tuli lisää käyttötapoja. Mietimme mistä saisimme lisää roolivaatteita ja eräs ehdotus oli, että niitä voitaisiin ommella. Päiväkodista löytyy ompelutaitoinen työntekijä, kysymys on siitä, löytyykö riittävästi aikaa idean toteuttamiselle. Suunnittelimme, että roolivaatteiden keräämiseksi kannattaisi laittaa ilmoitus päiväkodin seinälle.

Päätimme toteuttaa näytelmät muuten kuin perinteisesti näytellen, koska Touhula Liikuntapäiväkotinäytelmäkeskuksessa oli vain vähän roolivaatteita (kuva 2). Päädyimme toteuttamaan draamakasvatusta Touhulassa pöytäteatterin keinoin. Pöytäteatterin

luetaan kuuluvan nukketeatteriin. Pöytäteatteria esitetään nimensä mukaisesti pöydällä hahmoja liikuttaen. Toimintatuokioon sisältyy lapsille luettu satu ja satuun liittyvät siihen valmistetut hahmot. Satu voi olla esimerkiksi perinnesatu. (Koko Suomi leikkii 2016.)

Kuva 2. Roolivaatteita

© Johanna Laaksonen 2016.

Kokeillessamme näytelmiä esitimme itse pöytäteatteria ja lapset olivat yleisönä. Jatkossa näytelmien tullessa tutuksi myös lapset voisivat esittää pöytäteatteria. Lapset kuuntelivat kiinnostuneina satua ja tekemämme laminoidut kuvakortit näytelmästä herättivät suurta mielenkiintoa. Otimme esityksiin päiväkodista myös muuta löytyvää rekvisiittaa. Mitä enemmän myös muuta rekvisiittaa oli kuin kuvakortit sitä paremmin mielenkiinto pysyi yllä. Lumikissa meillä oli rekvisiittana päiväkodista löytyneet peili, omena ja muovieläimiä (kuva 3 ja 4). Kysellessämme lapsilta perinnesaduista, meille jäi vaikutelma, että lapset tunsivat huonosti perinnesatuja.

Kuva 3. Lumikin omena
© Johanna Laaksonen 2016.

Kuva 4. Näytelmän eläimiä
© Johanna Laaksonen 2016.

Draamatuokion jälkeen voi keskustella ikätasoisesti lasten kanssa mitä tunteita näytelmä herätti. Näytelmän herättämistä tunteista alle 3-vuotiaiden oli vielä haastavaa keskustella. 3-5 vuotiaissa pöytäteatteriesitys herätti paljon tunteita. Keskustelimme heidän kanssaan muun muassa kateudesta Lumikki näytelmän yhteydessä.

Tuhkimo näytelmää kokeilimme 3-5-vuotiaiden kanssa. Siinä keskustelimme sadun henkilöistä ja heidän luonteenpiirteistään apuna keskustelussa käytimme tekemiämme kuvakortteja. Lisäksi Tuhkimossa oli mukana MAHTI-tunnekortit, jotta lapset tunnistivat paremmin mistä tunteesta puhutaan. Opettelimme niiden avulla tunnistamaan erilaisia tunteita. Lapset osasivat hyvin tunnistaa erilaisia tunteita, koska olimme valinneet korttien avulla tunnistettaviksi ilmeiksi niitä joita lapset tunnistavat ja ymmärtävät suhteellisen helposti. Tuhkimo sadussa keskustelun teemoiksi nousivat esiin ilkeys, onnellisuus ja auttavaisuus. Keskustelimme ilkeistä sisarpuolista ja äitipuolesta ja hänen tavastaan komentaa Tuhkimoa siivoamaan ja laittamaan heille ruokaa. Tämä herätti lapsissa paljon keskustelua, kun keskustelimme toisen kiusaamisesta ja surullisista tunteista. Keskusteleminen auttoi lapsia ymmärtämään toisen auttamisen ja osallistumisen ja yhdessä tekemisen tärkeyden.

Hyvä haltijatar ja Tuhkimon ystävät hiiret auttavat Tuhkimoa pääsemään tanssiaisiin. Keskustelimme ystävien merkityksestä ja tämä herätti lapsissa paljon keskustelua. Näytelmässä lapset saivat pitää omat tanssiaiset, jossa mukana olivat huivit (kuva 5). Musiikiksi tanssiaisiin valittiin valssia ja tanssiminen tuntui lapsista kivalta. Lapset

osallistuivat mielellään tuokioon ja ne jotka eivät päässeet mukaan ryhmään olisivat tulleet mielellään mukaan. Lapset pitivät draamatuokioita mielenkiintoisina ja halusivat osallistua niihin.

Kuva 5. Näytelmän huivit
© Johanna Laaksonen 2016.

6.4 Tuotoksen arviointi

Onnistuimme tuotoksemme avulla liittämään tuokioon leikillisyyden ja sen myötä oppimisen, johon yhdistimme tunteiden käsittelemisen. Pidimme tuokion tutussa leikkitalassa sen vuoksi, jotta pystyimme tarjoamaan lapsille mahdollisimman turvallisen ympäristön keskustella. Eläinhahmot, omena ja laminoimamme kuvakortit tukivat ja helpottivat työskentelyämme. Ne auttoivat luomaan kannustavan ja keskusteleavan ilmapiirin. Leikillisyyden pystyi yhdistämään kuvakorttien ja muovieläinten käyttämisessä.

Kun käytimme päiväkodissa olleita tunnekortteja, samalla huomioimme toiminnassa sen, että se soveltui lapsen ikätasolle eivätkä tunteet olleet liian vaikeita keskustella. Koimme, että vuorovaikutuksellinen keskustelu lapsen kanssa antoi lapselle paremmat mahdollisuudet keskustella tarkemmin tunteista ja näytelmässä esiintyneistä aiheista. Lapset pohtivat mielellään kysymyksiä siitä näkökulmasta onko oikein vai väärin tehdä jotain ja miltä se tuntuu minusta tai toisesta jos niin tapahtuisi. Kokeilumme osoitti, että tuotostamme pystyy käyttämään draamakasvatuksessa monipuolisesti. Olisimme voineet vielä enemmän yrittää juurruttaa draamakansion käyttöä Touhulaan,

jos aikaa olisi ollut enemmän. Olisimme voineet tehdä vielä kyselyn jonkun ajan kuluttua siitä kun harjoittelumme päättyi, että onko draamakansio jäänyt käyttöön Touhulassa.

Esitellessämme tuotosta syyskuussa Touhulan henkilökunnalle ja johtajalle se sai runsaasti positiivista palautetta suullisesti. Tuotoksen arvioinnissa menetelmänä oli palautekysely (liite 2). Päädyimme kyselyyn päiväkodin kiireisen arjen vuoksi. Laitoimme draamakansion esille henkilökunnan kahvihuoneen pöydälle ja jaoimme kyselykaavakkeet ryhmiin. Palautekyselyssä kysyimme vastasiko draamakansio heidän odotuksiaan, helpottaako draamakansio draaman tuomista toimintatuokioihin, mielipiteitä draamakansiosta, korjausehdotuksia draamakansioon ja miten draamakansiota voisi kehittää ja onko draamakansiota heidän mielestä helppoa soveltaa.

Lokakuussa viikolla 38 teimme koosteen palautekyselyn vastauksista. Saimme vastauksia jokaiselta ryhmältä sekä johtajalta suullisesti. Palautekyselyn mukaan draamakansioon oltiin erittäin tyytyväisiä ja se vastasi henkilökunnan odotuksia. Kasvattajat kokivat tutut näytelmät hyväksi ja ne innostivat käyttämään kansiota. Lapsille näytelmät olivat osittain tuttuja. Henkilökunta koki, että kansion käyttäminen on helppoa ja draamatyöskentelyn toteuttaminen on helpottunut valmiin materiaalin myötä. Samoin he kokivat, että draamakansion käyttäjälle tehty ohjeistus auttoi paremmin käyttämään kansiota. Heidän mielestään kortit ja kuvat olivat selkeitä ja lisäsivät lasten kiinnostusta satuun ja näytelmiin sekä helpottavat ohjaajan työtä. Palautteen mukaan henkilökunnalle jäi käyttöön hyvä malli, jota he voivat soveltaa ja laajentaa myöhemmin uusiin satuihin.

7 ARVIOINTI JA POHDINTA

7.1 Kehittämistyön toteuttaminen ja arviointi

Arvioinnissa tarvitaan tutkivaa suhtautumista asioihin. Työn arvioinnissa ensimmäisenä kannattaa arvioida ideaa. Siihen kuuluvat aihepiiri, idean tai ongelmien esittäminen, tavoitteiden toteutuminen, teoreettinen viitekehys ja tietoperustan arvioiminen. Lisäksi kannattaa pohtia toteutumattomia tavoitteita. (Vilka & Airaksinen 2003, 154-155.) Esittelimme toimeksiantajallemme oman työmme idean ja hyväksyvän palautteen jälkeen aihetta oli mukava lähteä kehittämään eteenpäin, koska aiheemme koettiin tarpeelliseksi. Meistä yhteistyömme käynnistyi sujuvasti ja meidät otettiin luontevasti mukaan työyhteisöön. Toimeksiantajamme jäi odottamaan työmme valmistumista, jotta draamakasvatusta päästäisiin käyttämään enemmän Touhulassa. Keräämämme palautteen mukaan työmme vastasi työelämätarpeen vaatimuksiin ja ohjasi ammatillisesti henkilökuntaa draamakasvatuksen toteuttamisessa.

Myöhemmin esittelimme toimeksiantajallemme kirjoittamamme teoriaosuuden, joka käsitteli draamakasvatusta varhaiskasvatuksessa. Teoriaosuudessa käytimme monipuolisesti kirjoja, jotka avasivat hyvin draamakasvatukseen liittyvää viitekehystä. Olemme näyttäneet raportissamme tietoperustan avulla, miten monimuotoista draamakasvatus on. Saimme koottua monipuolisen ja kattavan aineiston joka näkyy lähdeluetteloa katsoessa. Lähdeluetteloaamme voi myöhemmin käyttää hyödyksi, jos kaipaa lisätietoa ohjaamisen tueksi. Kirjojen valinnoissa kiinnitimme hyvin huomiota siihen, että niiden kirjoittajina olivat asiantuntijat ja opettamisen ammattilaiset. Saamamme palaute tietoperustasta oli innostavaa ja koimme tekevämme tärkeää työtä. Tietoperustamme selvensi mielestämme hyvin sitä miten monipuolisesti draamakasvatusta pystyi käyttämään työssä.

Työskentelyn lomassa kiinnostuimme tarkastelemaan aihetta siitä näkökulmasta, minkälaisia elämyksiä draamakasvatuksessa perinnesatujen avulla lapsille syntyy ja minkälaisia taitoja satujen avulla voi opettaa. Kokeilumme osoitti, että elämysten saaminen draamakasvatuksessa onnistui hyvin ja oppiminen ja taitojen opettaminen olivat sen avulla mahdollisia. Laminoimamme kuvakortit auttoivat elämysten tuomisessa, koska niiden avulla pystyimme keskustelemaan satuun liittyvistä tapahtumista ja tunteista paremmin. Taitojen opettamiseksi tuokion suunnittelemisessa keskityimme

yhteen tai kahteen opetettavaan taitoon kerrallaan. Koimme toimintamme hyväksi, sillä lapset jaksoivat keskittyä niihin hyvin. Tätä tuki saamamme suullinen palaute ohjaajiltamme. Meistä suullinen palaute oli hyvä, koska saimme tiedon heti käyttöön ja sen avulla pystyimme paremmin suunnittelemaan tulevaa toimintaamme. Ohjaajilta saamamme palaute liittyi lasten käyttäytymiseen ja tuokion aikana koettuihin elämyksiin. Heidän mukaan olimme onnistuneet tuottamaan lapsille elämyksiä draaman avulla. Heistä oli innostavaa, että lapset, jotka eivät muuten kertoneet niin avoimesti ajatuksistaan kertoivat niistä näytelmien kokeilujen aikana.

Tavoitteemme toteutuivat hyvin, mutta johtuen siitä, että Touhula on uudehko päiväkoti siellä ei ole riittävästi vielä näytelmävaatteita. Sen vuoksi tavoitteemme kokeilla näytelmiä roolivaatteiden kanssa jäi tekemättä. Lopputulokseen ja omien tavoitteiden saavuttamiseen tällä ei kuitenkaan ollut vaikutusta, sillä toteutimme draamakasvatusta pöytäteatterimenetelmän avulla, jossa ei tarvittu roolivaatteita.

Palautetta kannattaa kerätä, jotta arviointiin saadaan monipuolinen näkemys. Muuten arviointi muodostuu yksipuoliseksi. Palaute voi liittyä onnistumisiin, kansion käytettävyyteen tai sen toimivuuteen. Palautetta voidaan pyytää yleisilmeestä tai kirjoitusasusta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 157.) Kehittämistyön prosessia oli mukava tehdä, mutta välillä tunsimme, että aikataulut olivat kireitä ja yhteisen ajan löytäminen palaverihin oli hankalaa. Aluksi suunnittelimme kaikille yhteisiä palavereja, mutta sitten huomasimme, että niiden pitäminen oli hankalaa, koska talossa oli paljon kokouksia. Siksi päätimme keskustella jokaisen kanssa aina kun työntekijälle tapaaminen sopi. Näin jokainen sai ilmaista oman mielipiteensä. Lisäksi keräsimme palautetta kyselyjen avulla ja totesimme sen olevan kaikille hyvä tapa kerätä tietoa, koska jokainen sai rauhassa vastata kysymyksiin hänelle sopivaan aikaan. Olimme tyytyväisiä saatuihin palautteisiin, sillä saimme jokaiselta ryhmältä palautetta. Palautelomakkeen kysymyksemme olivat yksinkertaisia ja niihin oli helppo vastata ja uskomme tämän olleen syyn siihen, että ihmiset jaksoivat vastata kysymyksiimme.

Kehittämisprosessin aikana on hyvä tehdä arviointia. Tämä tarkoituksena on tuottaa uusia ideoita ja muokata näkemystä asioihin. Hankkeen toimijoilla saattaa olla kysymyksiä ja parannusehdotuksia tehtävän suhteen, joita ei ole huomioitu. Nämä voivat johtaa toiminnan muuttamiseen mikä on tyypillistä kehittämistoiminnalle. (Toikko & Rantanen 2009, 114.)

Meille oli tärkeää, että saimme tietoomme kaikki esille nousseet asiat. Prosessin aikana huomioimme henkilökunnan toiveet ja muutimme tuotostamme parannusehdotusten mukaisesti. Lisäsimme heidän pyynnöstä tuotokseen enemmän värikuvia ja laitoimme ohjeistuksen työntekijöille. Parannuksen jälkeen henkilökunta totesi, että kansion käyttäminen onnistui paremmin ja oli helpompaa. Henkilökunnalta tulevat ajatukset auttoivat meitä työstämään kansiotamme paremmaksi. Tuotoksemme avulla olemme pystyneet ohjaamaan ja opastamaan henkilökuntaa draamakasvatuksen käyttämisessä. Sen myötä olemme onnistuneet lisäämään sen käyttämistä varhaiskasvatuksessa. Tuokioiden aikana keskusteleminen ja vuorovaikutuksellinen toiminta ovat meistä keskeisiä toiminnan onnistumisessa ja olimme tyytyväisiä saamaamme palautteeseen ohjaajiltamme, joka tuki käsityksemme vahvistumista. Olemme tuottaneet helppokäyttöisen välineen ohjaajille, joka mahdollistaa erilaisten taitojen opettamisen näytelmien avulla. Tuotos muotoutui yhdessä henkilökunnan kanssa ja vastasi toimeksiantoa.

7.2 Eettinen pohdinta ja oma ammatillinen kasvu

Sosiaalialalla työskennellessä ammattieettisten asioiden tietäminen on tärkeää, sillä ne ohjaavat työntekemistä ja ehkäisevät osaltaan väärin toimimista. Toisten arvostaminen ja erilaisuuden hyväksyminen kuuluvat eettisiin arvoihin. (Parrot 2010, 20-21.) Sarah Banks kertoo kirjassaan, miten Biestek luettelee eettiseen työhön kuuluvan seitsemän kohtaa. Ne ovat yksilöllisyys, tarkoituksenmukainen tunteiden ilmaisu, kontrolloitu emotionaalinen osallistuminen, hyväksyntä, tuomitsemattomuus, itsemääräämisoikeuden huomioiminen ja viimeisenä on luottamuksellisuus. (Banks 2006, 31–32.)

Prosessin aikana eettinen työtapa näkyi niin, että kohdatessamme aikuisia tai lapsia heidän etunsa ja näkemyksensä oli meille tärkeä, joiden kanssa työskentelimme. Halusimme huomioida tapaamisissa lapset yksilönä ja annoimme jokaiselle mahdollisuuden osallistua toimintaan. Tunteiden ilmaisemisessa meille pystyi näyttämään niin positiiviset kuin negatiiviset tunteet. Keskustelemalla ja olemalla vuorovaikutuksessa asioihin tulee uutta näkökantaa, joka auttoi tunteiden käsittelemisessä.

Emotionaalisessa osallistumisessa yritimme olla mahdollisimman huomioivia ja sensitiivisiä keskustellessamme työyhteisöön kuuluvien kanssa tai lasten parissa.

Toiminnassamme korostui hyväksyvä asenne, jolloin hyväksyimme jokaisen ihmisen luonteenpiirteineen. Yritimme yhdessä löytää lapselle sopivia keinoja, jos hänellä ilmeni jotain haasteita. Toimimme niin että työssämme olimme luottamuksen arvoisia siten että lapsille syntyi tunne luotettavasta aikuisesta. Prosessimme aikana halusimme olla luotettavia työntekijöitä, joille työkaverit voivat tulla kertomaan asioista ja antamaan tehtäviä hoidettavaksemme.

Tehtävän hyvin hoitamiseen ja asiantuntijuuteen kuuluu työhön liittyvä eettisen osaamisen hallitseminen. Ammattikorkeakoulun osaamisen tasoon kuuluu oman alan eettisen pohdinnan osaaminen. Eettinen osaaminen näkyy oman toiminnan arvoperustan ja ammatillisten periaatteiden toteuttamisessa. (Juujärvi ym. 2007, 10-11.) Alusta alkaen pyrimme toimimaan mahdollisimman eettisesti joka vaiheessa. Otimme ne huomioon suunnitellessamme tapaamisia, tehdessämme toimeksiantosopimusta ja kirjoitettaessa työtämme. Huomioimme omaan alaamme liitettävät eettiset ohjeet, jotka ovat yleisesti käytettävissä sosiaalialalla, tulivat toimeksiantajamme puolelta tai jotka tulivat koulustamme.

Aiheiden valinta kuuluu eettiseen pohdintaan. Siinä kannattaa huomioida miten tärkeänä ja merkittävänä aiheita pidetään. Aihe voidaan valita sen helppouden mukaan, joka on yksinkertainen toteuttaa. Merkittävyyteen vaikuttaa aiheiden ajankohtaisuus. Aihevalinnassa kannattaa miettiä miten se vaikuttaa yhteiskunnallisiin tekijöihin. (Hirsjärvi ym. 2005, 26.)

Kiinnostuimme aiheesta ja pidimme aiheita tärkeinä, koska mielestämme draamakasvatusta voisi olla enemmän varhaiskasvatuksessa. Draamakasvatus on mielestämme hieman unohtunut kasvatusmenetelmä tällä hetkellä. Siksi valitsimme draamakasvatuksen aiheeksemme, jotta saisimme sille enemmän näkyvyyttä varhaiskasvatuksessa. Pidimme näytelmien kirjoittamista ja suunnittelua aluksi haastavana, mutta hauskana tehtävänä. Perinnesadut ja niihin liittyvä mielikuvitusmaailma innoittivat meitä työskentelyn aikana. Prosessi opetti meitä huomaamaan sen, että ymmärrämme draamakasvatuksessa yksilön ja ryhmässä vaikuttavista tekijöistä enemmän kuin aloittaessamme. Pedagogiset ohjaamisen tilanteet ja niissä asioiden huomiointi on tullut meille luontevammaksi. Samoin osaamme kertoa muille työntekijöille draamakasvatukseen liittyvistä aiheista ja miten niitä kannattaa opettaa ryhmässä.

Eettisyys näkyi toimimisessamme kyselyn ja valokuvien ottamisen yhteydessä. Kyselyymme osallistuttiin ja vastattiin nimettömänä eikä niissä eritelty mistä ryhmästä vastaukset tulivat, näin kunnioitimme ihmisten yksityisyyttä. Työmme valmistuttua hävitämme asiaankuuluvalla tavalla vastauspaperit, etteivät ne ole myöhemmin muiden luettavissa. Ottaessamme kuvia pidimme huolen siitä, etteivät lapset näy valokuvissamme, kun kuvasimme tuokioissa käytettyä materiaalia.

Kirjoittamisen rehelliseen tyyliin kuuluu, että kirjoittaja ilmaistaan selkeästi ja toisen tekstistä lainattu kirjoitus näkyy työssä sovitulla tavalla. Menetelmien käyttämisestä on kerrottava tarkkaan ja huolellisesti. (Hirsjärvi ym. 2005, 27-28.) Olemme kirjoitettaessa noudattaneet eettisesti hyväksytyjä kirjoitusohjeita. Käyttäessämme toisen kirjoittamaa tai lainatessamme hänen aineistoaan, olemme ilmaisseet sen aina asianmukaisella lähdemerkinnällä. Siten näytimme, että kunnioitamme hänen kirjoittamaa tekstiä. Kirjoittamisen aikana pyrimme olemaan mahdollisimman avoimia ja kerroimme rehellisesti miten asiat etenivät.

Monet tekijät ohjaavat ja tukevat lastentarhanopettajaa työssä, jotta hän pystyy toimimaan mahdollisimman eettisesti. Keskeisiä suunnan näyttäjiä ovat Yhdistyneiden kansakuntien Ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus ja Suomen perustuslain perusoikeusluku. Toimintaa ohjataan lailla ja säädöksillä, mutta ne eivät pakota ketään toimimaan vastoin omaa tahtoa. Toimintaa ohjaa valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka tarkoituksena on ohjata ja kertoa tarkemmin sisällöstä johon kasvatuksessa tulisi kiinnittää huomiota. (Lastentarhanopettajien ammattietiikka 2005, 2.) Omassa työssämme otimme huomioon lastentarhanopettajaa koskevat säännökset ja sitä määräävät tekijät sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka ohjasivat työskentelyämme. Kehitimme itseämme paremmaksi ammatillisessa osaamisessamme ja refleктоimme toimintaamme samalla. Pohdimme oman ammatillisuuden toteuttamistamme ja miten onnistuimme siinä. Taitomme paranivat draamatyöskentelyn alueella hankkimamme tiedon ja eri menetelmien käyttämisen myötä. Itsemme ja ammatillisen kehittymisen myötä saimme lisää hyviä työvälineitä lastentarhanopettajantyöhön sekä tulevaisuutta varten.

Asioiden hoitaminen tai niiden hoitamatta jättäminen vaikuttaa arjen toimintaan. Siksi on tärkeää määrittää mihin asioihin kannatta kiinnittää huomiota. Keskusteleminen työyhteisön kanssa ja arvioimalla omaa tekemistään auttaa työyhteisöä näkemään vastuun merkitystä työssään. (Arki, arvot, elämä ja etiikka 2013, 12.) Keskustelimme ohjaajiemme kanssa tärkeimmistä työhön liittyvistä tehtävistä ja niihin liittyvistä arvoista.

Touhulan arvojen toteuttamisessa heidän asiakkailleen annoimme työllämme laadukkaan ja mukavan ympäristön lapsille hoitopäivän ajaksi. Huomioimme turvallisuuden, osallisuuden sekä itsemääräämisoikeuden toteuttamisen työssämme. Näytelmien kokeiluissa emme pakottaneet osallistumaan toimintaan. Keskustelut auttoivat vastuun ottamisessa ja työn tekemisessä. Osallistuimme talon palavereihin, jossa saimme enemmän tietoa päiväkodin arvoista ja eettisistä näkemyksistä. Kokoukset auttoivat näkemään työtehtävän taustalla olevia arvoja. Siellä kuulumme mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota ja miten asioita kannattaisi hoitaa. Toimeksiantajan kanssa käytyjen palaverien avulla osasimme vastata paremmin haasteisiin ja toimimme vastuullisemmin työssämme. Hoidimme meille osoitetut tehtävät mahdollisimman huolella ja olimme tyytyväisiä itseemme.

Sosiaalialalla työtätekevien on hyvä keskustella eettisistä asioista keskenään. Tämä voi johtaa ihmisten kuormittuneisuuteen ellei asioista pystytä keskustelemaan yhteisön sisällä. Oman toiminnan arviointi on tärkeää, jonka avulla ehkäistään uupumista ja parannetaan omien ammatillisten tavoitteiden saavuttamista. Keskustelun lähtökohdaksi tulisi nostaa arvot ja etiikan perustaan kuuluvat asiat. (Pehkonen & Väänänen-Fomin 2011, 7-8.) Keskustelimme työyhteisön kanssa draamakasvatuksen tärkeydestä ja sen arvoista, joita halusimme tuoda enemmän tuotoksemme kautta esille. Työyhteisö tuki meidän ajatuksiamme keskusteltuamme heidän kanssaan arvoista ja oli valmis käyttämään toiminnassaan draamakasvatusta. Meidän ja henkilökunnan mielestä perinnesatuihin ja näytelmiin liittyvät tärkeitä kulttuuriin liittyviä arvoja, joista on tärkeä kertoa lapsille. Tämän toteuttaminen onnistuu tuotoksemme avulla.

Itse koimme, että kehityimme työn aikana ammatillisesti draamakasvatuksen alueella, koska meillä on nykyisin paremmat edellytykset ohjata draamakasvatusta tulevassa työssämme varhaiskasvatuksessa. Pystymme ymmärtämään kokonaisuudessaan draamakasvatuksen merkitystä ja vaikutuksia. Pystymme ymmärtämään satujen ja leikkien yhteyden ja niiden käyttämisen tärkeyden draamakasvatuksessa. Ymmärrämme lasten oppimisessa tapahtuvia ja tarvittavia asioita sekä pystymme itse ohjaamaan draamakasvatusta. Itse kirjoitusprosessi on opettanut meitä asennoitumaan tutkimaan asioita. Sen myötä olemme oppineet olemaan tarkempia asioiden huomioimisessa ja kirjoittamisessa. Samalla työskentely- ja esittelytaitomme tiimissä paranivat, koska olimme suunnittelemaan ja esittelemään asioitamme henkilökunnalle.

7.3 Hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet

On hyvä tehdä jatkotoimintaehdotuksia toimeksiantajalle ja ideoita toiminnan kehittämiseen, kun rooli toimeksiannossa päättyy (Vilka & Airaksinen 2003, 161). Opinnäytetyöllämme on mahdollisuuksia jatkotoimintaan ja toiminnan kehittämiseen. Draamakansiota voi käyttää sähköisesti tai sen voi tulostaa. Tulostamiamme kansioita on vain yksi, mutta sitä voi lainata ryhmästä toiseen. Halukkaat voivat kopioida itselleen oman kansion. Draamakansiota voi levittää myös muihin Touhula Liikuntapäiväkoteihin. Draamakansiota voi käyttää missä tahansa varhaiskasvatuksessa ja sitä voi soveltaa eri-ikäisten lasten kanssa. Toivottavasti aloittamamme kehittämisprosessi jatkuu myöhemmin, sillä jotkut työntekijät olisivat halukkaita myöhemmin lisäämään kansioon uusia näytelmiä. Olisi myöhemmin mielenkiintoista tutkia sitä, onko kansio innostanut henkilökuntaa lisäämään draamakasvatusta ja miten työmme on juurtunut päiväkodin käyttöön sekä miten kansiota on sovellettu.

Jatkotyöskentelyä ajatellen draamakasvatusta voisi myöhemmin laajentaa esimerkiksi nukketeatteriin tai käsinukkeihin, jos tulevaisuudessa löytyisi kiinnostunut opiskelija, joka olisi halukas tekemään draamakasvatukseen liittyvän opinnäytetyön. Suosittelemme toiminnallisen opinnäytetyön tekemistä, sillä ne sopivat hyvin lasten parissa tehtäviksi, koska ne tuottavat monipuolista tekemistä ja tuovat erilaisen toiminnan myötä lapsille iloa. Toivomme, että joku kiinnostuu myöhemmin aiheesta ja jatkaa aloittamamme draamakasvatuksen kehittämistä eteenpäin.

Draamakasvatuksesta kiinnostuakseen ei tarvitse olla ammattilainen emme mekään olleet. Riittää, että uskaltaa yrittää, sillä me ainakin itse koimme onnistumisen kokemuksia, että uskalsimme toteuttaa aihetta. Kannattaa lähteä tutkivalla asenteella liikkeelle, koska sen kautta saa itselleen lisää oppimiskokemuksia. Ellei draamakasvatuksen yksi menetelmä tunnu omalta kannattaa kokeilla jotain toista menetelmää. Kiinnostuessasi draamakasvatuksesta suosittelemme tiedon hankkimista draamakasvatuksen erilaisista mahdollisuuksista sekä kasvattamiseen liittyvästä ohjaamisesta, koska toiminta on luonteeltaan hyvin vuorovaikutteista, se vaatii ohjaajalta asennetta, jotta ainutlaatuiset ja elämykselliset kokemukset olisivat mahdollisia toimintaan osallistuville.

LÄHTEET

- Airaksinen, R. & Okkonen, S. 2006. Teatteria tenaville. Lapsi teatterin kokijana. Helsinki: Tammi.
- Apo, S. 2001. Klassinen satutraditio. Teoksessa: M. Suojala & M. Karjalainen (toim.) Avaa lastenkirja. Johdatus lastenkirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Helsinki: Lasten Keskus, 12–29.
- Arki, arvot, elämä, etiikka. 2013. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Ammattieettinen lautakunta. Viitattu 19.10.2016 http://www.talentia.fi/tyoelamassa/ammattietiikka/ammattieettiset_ohjeet.
- Banks, S. 2006. Ethics and values in social work. Third edition. Basingstoke: Macmillan.
- Education 2010. Child-Centered Education 2010. Viitattu 10.4.2016 <http://www.education.com/pdf/child-centered-education/>.
- Heikkinen, H. 2004. Vakava leikillisuus Draamakasvatusta opettajille. Vantaa: Kansanvalistusseura.
- Heinonen, S.-L. 2000. Ilmaisuleikit Tarinan talossa. Analyysi ja tulkinta lastentarhanopettajan pedagogisesta toiminnasta varhaiskasvatuksen draaman opetuksessa. Tampere: Tampereen yliopisto, opettajankoulutuslaitos.
- Heinonen S. 2001. Sanataide oppimisen ja leikin innoittajana. Teoksessa: Suojala, M. & Karjalainen, M. (toim.). Avaa lastenkirja. Johdatus lasten kirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Lasten keskus Hämeenlinna: Karisto Oy, 201-214.
- Helander, J. 2002. Draamakasvatus onnistumisen pedagogiikkaa. Näkökulma draamakasvatukseen ihmistyön ammatillisessa koulutuksessa. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Helenius, A. ja Lummelahti, L. 2014. Leikin käsikirja. Juva: Bookwell.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E. ja Turja L. 2012. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Lasten taiteellinen toimijuus. Juva: Bookwell.
- Inno-Vointi 2016. Pikapalaveri. Viitattu 1.11.2016 <http://www.inno-vointi.fi/fi/tyokaluja/kokeilu/pikapalaveri>.
- Juujärvi, S.; Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.
- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus – Varhaiskasvatuksen tilannekatsaus. Opetushallitus. Viitattu 19.10.2016. http://www.oph.fi/download/176638_vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf.
- Karppinen, S. Puurula, A. & Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Finn Lectura.
- Korhonen, P. & Østern, A. 2001. Katarsis – Draama, teatteri ja kasvatus. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

- Koko Suomi leikkii 2016. Helppo ja hauska pöytäteatteri. Viitattu 26.9.2016. http://www.kokosuomileikkii.fi/wp-content/uploads/Taideterho_toimintakortit_pdf.pdf.
- Koskenniemi, P. 2007. Osallistava teatteri, Devising ja muita merkillisyyksiä. Vantaa: Opintokeskus Kansalaisfoorumi.
- Kotka, M. 2011. Tarinat tunteiden tulkkina. Toiminnallisia ideoita satujen ja draaman maailmasta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lastentarhanopettajaliitto 2005. Lastentarhanopettajan ammattietiikka. Viitattu 15.10. 2016 <http://www.lastentarha.fi/cs/ltol/Esitteet> lastentarhanopettajaliitto julkaisut > esitteet > lastentarhanopettajan ammattietiikka.
- Lundán A. 2011. Lapsen ja kasvattajan välinen vuorovaikutus päiväkodissa -Mahdollisuuksia ja toimintavaihtoehtoja. 2011.Teoksessa Alila, K & Parrila, S. (toim.) Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006—2010. Oulu: Uniprint, 107-123.
- Luoto, T, & Luoto, S. 2001. Satu ja tarina elää päiväkodissa. Teoksessa Suojala, M. Karjalainen, M. (toim.) Avaa Lastenkirja. Hämeenlinna: Karisto Oy, 184-200.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2016. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 30.4.2016 http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ ja_ kehitys/.
- Martinez- Abarca, T. & Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin- rohkeasti rooliin! Draamakasvatusta 1-7- vuotiaille. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.
- Parrot, L. 2010. Values and Ethics in Social Work Practice. Second Edition. Exeter: Learning.
- Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. 2011. Arvojen ja etiikan dilemma sosiaalityössä. Teoksessa Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pusa, T.2009. Taide kestää elämän – taiteen terapeuttisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L.(toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 72.
- Pääjoki, T. 2016. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.), Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 111-123.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön - opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Suojala, M. 2001. Taidesatu elää ajassa ja ajattomana. Teoksessa: Suojala, M. & Karjalainen, M. (toim.). Avaa lastenkirja. Johdatus lasten kirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Hämeenlinna: Lasten keskus, 30-55.
- THL 2016a. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. Viitattu 1.11.2016 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/ varhainen-avoin-yhteistoiminta/dialogisuus_ammattilaisen_ ja_ perheen_ valilla.
- THL 2016b. Lapsen osallisuus. Viitattu 14.7.2016 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus#otsikko2>.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.

Toivanen T.; Halkilahti L. & Ruismäki H. 2013. Creative pedagogy - Supporting children's creativity through drama. *The European Journal of Social & Behavioural Sciences*. 3,7, 1168–1179. Viitattu 3.10.2016 http://www.futureacademy.org.uk/files/menu_items/other/ejsbs96.pdf.

Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: I. Ruokonen, S. Rusanen & A-L. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 30–35.

Toivanen, T. 2005. Draama- ja teatterikasvatuksen ulottuvuuksia varhaismurrosikäisen näkökulmasta 2005. Teoksessa Karppinen, S; Ruokonen, I & Uusikylä, K (toim.) *Taidon ja taiteen luova voima. Kirjoituksia 9-12-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatuksesta*. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 119-132.

Toivanen, T. 2010. *Kasvuun! Draamakasvatusta 1-8 – vuotiaille*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Touhula Liikuntapäiväkodit 2016a. Touhula Liikuntapäiväkodit. Viitattu 22.10.2016 <http://touhula.fi/>.

Touhula Liikuntapäiväkodit 2016d. Päiväohjelma. Viitattu 5.11.2016 <http://touhula.fi/toiminta/paivaohjelma/>.

Touhula Liikuntapäiväkodit 2016b. Turku, Touhula Vähäheikkilä. Viitattu 22.10.2016 <http://touhula.fi/paivakodit/turku/turku-touhula-vahaheikkila/>.

Touhula Liikuntapäiväkodit 2016c. Urheilijakummit. Viitattu 5.11.2016 <http://touhula.fi/liikunta/kummit-ja-kumppanit/>.

Turja L. 2016a. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus, 41–54.

Turja L. 2016b. Tiedekasvatus ja lapsen tutkiva toiminta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus, 181-196.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003. Oppaita 56. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 23.4.2016 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>.

Vehkalahti, R. 2006. *Leikkivä teatteri – Opas teatteri-ilmaisun ohjaajille*. Helsinki: Lasten Keskus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Tammi.

Virkki, P. 2015. *Varhaiskasvatus toimijuuden ja osallisuuden edistäjänä*. Helsinki: Itä-Suomen yliopisto.

Ylönen, H. 2005. *Satulinnan saleissa. Opitaan arvoja satujen ja laulujen avulla*. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1 (1)

Alkukartoituskysely

1. Mitä satuja toivotte muutettavan näytelmiksi?
2. Onko teillä draamakasvatusta ollut?
3. Oletteko avoimia draamakasvatuksen kehittämiseksi?
4. Mitä toivotte kehittämistyöltä?

Kiitos vastauksistanne etukäteen!

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

Palautekysely

1. Vastaako draamakansio odotuksianne?
2. Helpottaako draamakansio draaman tuomista toimintatuokioihin?
3. Mielpiteitänne draamakansiosta?
4. Korjausehdotuksianne draamakansioon?
5. Miten draamakansiota voisi mielestänne kehittää?
6. Onko draamakansiota mielestänne helppo soveltaa?

Kiitos vastauksistanne etukäteen!

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

DRAAMAKANSIO

Lumikki
Punahilkka
Tuhkimo
Ruma ankanpoikanen
Kolme pukkia
Kolme pientä porsasta

Tekijät:
Jatta Heinonen & Johanna Laaksonen

2016

Lumikki

Punahilkka

Tuhkimo

Ruma ankanpoikanen

Kolme pukkia

Kolme pientä porsasta

Draamakansion käyttäjälle

Olemme pitäneet kansion näytelmät yksinkertaisina, jotta kynnyksellä käyttää kansiota madaltuisi. Draamakansiota voi käyttää perinteisesti näytellen ja käyttäen roolivaatteita tai esimerkiksi pöytäteatterina satua lukien ja kuvakortteja näyttäen. Näytelmissä voi hyödyntää lisäksi pieniä sorminukkeja. Pöytäteatteriin voi ottaa myös muuta löytyvää rekvisiittaa näytelmästä riippuen ja draamahetken jälkeen voi keskustella ikätasoisesti lasten kanssa mitä tunteita näytelmä herätti.

Lumikissa voi käyttää peiliä, omenaa, tehdä Lumikille vuoteen ja tyynyn kankaasta ja muovieläimiä metsäneläimiksi. Lumikissa voidaan keskustella kateuden tunteista. Metsäneläimet auttavat Lumikkia niin tässä voidaan keskustella ystävydestä esimerkiksi, miten toista voi auttaa ja onko itse saanut apua ystävältä. Tee työtäs laulellen kappaletta voi laulaa lasten kanssa.

Rumaan ankanpoikaseen voi yhdistää pieniä ankkahahmoja tai sorminukkeja. Pienet massapallot tai pingispallot sopivat ankaemon muniksi. Voidaan keskustella erilaisuudesta tai kiusaamiseen liittyvistä asioista.

Tuhkimossa voidaan keskustella kiusaamisesta ja toisen auttamisesta sekä onnellisuudesta. Ryhmässä voidaan pitää tanssiaisit jossa apuvälineinä voi olla huiveja ja tanssiaisiiin liittyvä asu. Kelloon liittyen voidaan opetella laskemaan numeroita sekä opetella kelloon liittyviä asioita ikätason mukaisesti.

Punahilkassa voidaan keskustella luonteenpiirteistä esimerkiksi Punahilkkan kiltteydestä ja luottavaisuudesta sekä suden ilkeydestä. Samoin valehtelemisestä voidaan keskustella. Lopussa jutellaan metsästäjän saapumisesta ja sadun onnellisesta lopusta.

Kolme pientä porsasta sadussa voidaan keskustella kannattaako työ tehdä hyvin ja mitä vaikutuksia sillä on. Sadussa porsaat ajoivat yhdessä suden pois talosta eli voidaan keskustella yhteistyön tekemisen tärkeydestä.

Kolme pukkia näytelmässä voidaan keskustella lasten kanssa rohkeudesta ja yhteistyön tekemisestä ja neuvokkuudesta ongelmatilanteessa. Silta voidaan rakentaa näytelmään laudan palasta ja puukeiksi sopivat pienet eläinhahmot. Sinisen veden voi muotoilla kulkemaan sillan alle sinisestä kankaasta. Peikko voidaan askarrella yhdessä lasten kanssa.

Lumikki

Henkilöt:

Lumikki
Kuningatar
Kuningas
Kertoja
Peili
Kääpiöt 7 kpl
Prinssi

Tarvitaan: vauvanukke, prinsessa/prinssiasu, vaatteita kääpiöille, peili, eläinhahmoja esim. pehmoleluja, kääpiöiden talo, omena, tyyny, keppihevokset

Kertoja: Kuningattarelle syntyi kaunis pieni tytär. Lapselle annettiin nimeksi Lumikki.

Kertoja: Lumikin äiti sairastui ja kuoli yllättäen.

Kuningas: Menen uudestaan naimisiin.

Kertoja: Uusi kuningatar oli julma ja turhamainen. Hän seisoi peilin edessä ja ihaili vain itseään.

Kuningatar: Haluan olla kaikkein kaunein.

Kuningatar: Kerro kuvastin ken on maassa kaunehin?

Peili: Kuningatar on kaunehin

Kertoja: Lumikki oli erittäin kaunis ja kaikki pitivät hänestä, vain kuningatar oli hänelle kateellinen.

Lumikki: Minun pitää pukeutua ryysyihin ja tehdä töitä kuningattarelle.

Lumikki: Saisinpa tavata prinssin joku päivä.

Kuningatar: Kerro kuvastin ken on maassa kaunehin?

Peili: Lumikki on kaunein.

Kuningatar: Metsästäjä vie Lumikki metsään ja tapa hänet!

Kertoja: Metsästäjä vei Lumikin metsään ja päästi Lumikin kuitenkin vapaaksi.

Kertoja: Eläimet auttoivat metsässä Lumikkia ja Lumikki löysi kääpiöiden talon.

Lumikki: Olen väsynyt ja menen nukkumaan.

Kertoja: Kääpiöt tulivat kotiin.

Kääpiöt: Kuka sinä olet?

Lumikki: Olen Lumikki.

Kääpiöt: Voit tulla meille asumaan, jos haluat.

Kertoja: Naamioitunut kuningatar mummo tarjosi omenaa Lumikille. Lumikki haukkasi omenaa, mutta omena oli noiduttu ja Lumikki vaipui uneen.

Prinssi: Onpa kaunis tyttö.

Kertoja: Taika raukesi, kun prinssi suuteli Lumikkia.

Kertoja: Lumikki ja prinssi ratsastivat linnaan ja elivät siellä onnellisina elämänsä loppuun.

Punahilkka

Henkilöt:

Kertoja
Punahilkka
Äiti
Isoäiti
Susi
Metsästäjä

Tarvitaan: punainen päähine, kori, isoäidin vuode, isoäidin myssy

Kertoja: Olipa kerran tyttö, jota kutsuttiin Punahilkaksi. Hänen äitinsä oli tehnyt hänelle punaisen päähineen, josta tyttö piti niin paljon, että piti sitä aina päässään. Hän asui yhdessä äitinsä kanssa metsän laidassa. Metsän keskellä asui Punahilkkan isoäiti.

Äiti (Punahilkalle): Käy viemässä tämä kori jossa on ruokaa isoäidille. Hän on sairaana, eikä ole varmaankaan jaksanut laittaa ruokaa. Muistathan tien isoäidin luo?

Punahilkka: Selvä on, äiti. Muistan tien.

Äiti: Älä poikkea polulta. Äläkä puhu vieraiden kanssa!

Punahilkka: En, äiti. Hei sitten!

Kertoja: Punahilkka lähtee kohti isoäidin taloa. Punahilkka kohtaa suden.

Punahilkka (kiljaisee): Susi!

Susi: Mitä sinulla on korissasi?

Punahilkka: Äiti on kieltänyt puhumasta vieraille.

Susi: Nimeni on Susi Hukka.

Punahilkka: Minä olen Punahilkka.

Susi: Nyt emme ole enää vieraita. Minne olet matkalla Punahilkka?

Punahilkka: Minä menen tapaamaan isoäitiä. Hän on sairaana ja minä vien hänelle ruokaa.

Susi: Missä isoäitisi asuu?

Punahilkka: Hän asuu metsän keskellä tämän polun varrella.

Susi: Mitä jos poimisit isoäidille kukkia.

Kertoja: Punahilkka poimii kukkia ja hän eksyy polulta. Sillä välin susi on mennyt isoäidin talolle.

(Isoäiti makaa vuoteessaan. Susi koputtaa oveen.)

Isoäiti: Sinäkö se olet Punahilkka?

Susi: Minä se olen, isoäiti.

Isoäiti: Tule sisään kultaseni.

(Susi tulee sisään ja ahmaisee isoäidin kitaansa. Hän laittaa isoäidin myssyn päähänsä ja menee peiton alle.)

Kertoja: Punahilkka on löytänyt takaisin polulle. Hän tulee isoäidin ovelle.

(Punahilkka koputtaa oveen.)

Punahilkka: Isoäiti, se olen minä, Punahilkka.

Susi (käheästi): Tule sisään.

(Punahilkka tulee sisään.)

Punahilkka: Isoäiti toin sinulle ruokaa.

Susi: Tule istumaan tähän sängyn reunalle kultaseni.

Punahilkka: Miksi sinulla on noin isot korvat?

Susi: Jotta kuulisin äänesi paremmin kultaseni.

Punahilkka: Miksi sinulla on noin isot silmät isoäiti?

Susi: **Jotta** näkisin sinun kasvosi paremmin.

Punahilkka: Isoäiti miksi sinulla on noin isot hampaat?

Susi: Jotta voisin syödä sinut paremmin!

(Susi ahmaisee Punahilkkan ja käy nukkumaan. Susi kuorsaa kovaan ääneen.)

Kertoja: Metsästäjä kuulee kuorsauksen.

Metsästäjä: Sängyssä kuorsaa susi! Se on varmaan syönyt rouvan.

(Metsästäjä tulee sisälle. Hän kolauttaa sutta ja leikkaa puukolla suden vatsan auki. Metsästäjä auttaa Punahilkkan ja isoäidin ulos vatsasta.)

Metsästäjä: Mennään hakemaan isoja kiviä.

(Metsästäjä, isoäiti ja Punahilkka hakevat kiviä.)

Metsästäjä: Laitetaan kivet suden vatsaan ennen kuin se herää.

Isoäiti: Ota Punahilkka neula ja lankaa.

(Punahilkka ompelee suden vatsan kiinni.)

(Susi herää ja hoipertelee pois.)

Kertoja: Sudesta ei sen koomin kuultu.

Tuhkimo

Henkilöt:

Kertoja

Tuhkimo

Äitipuoli

1. sisarpuoli ja 2. sisarpuoli

Haltiatar

Prinssi

Palvelija

Tanssijoita

Tarvitaan: musiikkia / prinsessapuvut / prinssin vaatteet / palvelijan vaatteet / haltijansauva / kenkä/ huivi Tuhkimolle ja siivousväline esim. harja

Olipa kerran tyttö, jota kutsuttiin Tuhkimoksi. Hän asui äitipuolen ja sisarpuoltensa kanssa. Häntä kohdeltiin palvelijana perheessä, vaikka hän ei ollut palvelija. Hän hoiti taloa, ompeli vaatteita ja laittoi ruokaa. Hänen vaatteensa olivat tuhkaiset ja siksi häntä kutsuttiin Tuhkimoksi.

Kertoja: Prinssi pitää tanssiaiset ja kutsuu kaikki neidot tanssiaisiin. Hän etsii aviopuolisoa itselleen.

1. sisarpuoli: Saimme kutsun prinssin juhliin. Tarvitsemme hienot puvut tanssiaisiin.

Äitipuoli: Tuhkimo ompele meille puvut.

Tuhkimo: Haluan mennä juhliin.

Äitipuoli: Ei se käy. Pese lattia, kun olemme tanssiaisissa.

Haltiatar: Tuhkimo tässä on sinulle puku.

Prinssi: Aloitamme tanssiaiset.

Kertoja: Tuhkimo pääsi tanssiaisiin ja tanssi siellä prinssin kanssa. Tuhkimolta putosi kenkä hänen lähtiessä kotiin ja nyt prinssi etsii tyttöä, jolle kenkä kuuluu.

Prinssin palvelija: Prinssi on täällä ja kenkää voi kokeilla.

1. sisarpuoli: Kenkä ei mahdu minulle.

Kertoja: On toisen sisaren vuoro koittaa kenkää.

2. sisarpuoli: Kenkä ei mahdu minullekaan.

Prinssin palvelija: Voiko Tuhkimo koittaa kenkää?

Prinssin palvelija: Kenkä sopii Tuhkimolle.

Kertoja: Niin prinssi löysi Tuhkimon ja he menivät naimisiin ja elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.

Ruma ankanpoikanen

Henkilöt:

Kertoja
Ankkaemo
Ankanpoikaset

Tarvitaan: pieniä ankkahahmoja, muniksi sopivat pienet pallot

Kertoja: Ankkaemo hautoi muniaan. Viimein ankkaemon munat alkoivat risahdella rikki ja poikaset pistivät päänsä esiin munista.

Ankanpoikaset (7): Piip! Piip!

Kertoja: Suurin munista pysyi ehjänä. Ankkaemon oli jatkettava hautomista. Lopulta myös suurin muna halkesi. Poikanen kömpi esiin ja piipitti kovalla äänellä.

Poikanen: Piip, piip!

Kertoja: Onpa tämä poikanen iso ja ruma, ankkaemo ajatteli. Ankkaemo kutsui poikasensa koolle ja vei ne lammelle. Iso ja ruma ankanpoikanen osasi uida siinä missä toisetkin poikaset.

Ankkaemo: Kyllä se minun poikaseni on, vaikka onkin suuri ja ruma.

Kertoja: Kaikki linnut kiusasivat ankkatarhassa rumaa ankanpoikasta. Se oli yksinäinen ja surullinen. Ruma ankanpoikanen karkasi ankkatarhasta.

Kertoja: Aika kului. Ruma ankanpoikanen ihasteli kauniita joutsenia lammella. Ruma ankanpoikanen painoi päänsä alas, ja mitä se näkikään vedessä? Ruma ankanpoikanen näki oman kuvansa. Mutta se ei ollutkaan enää ruma. Se olikin komea joutsen!

Kolme pukkia

Henkilöt:

Kertoja
Isopukki
Keskipukki
Pikkupukki
Peikko

Tarvitaan: pukkiahmoja, penkki sillaksi tai lauta, sinistä kangasta virtaavaksi jokeksi

Kertoja: Isopukki, Keskipukki ja Pikkupukki haluavat päästä joen toiselle puolelle syömään ruohoa, jolloin pitää ylittää silta. Sillan alla asuu ilkeä peikko. Pikkupukki kävelee ensin sillalle, jolloin peikko tulee ja uhkaa syödä tämän.

Peikko: Kuka siellä?

Pikkupukki: Minä vain Pikkupukki.

Peikko: Syön sinut suuhuni!

Pikkupukki: Älä syö minua! Olen pieni, eikä minussa ole mitään syötävää. Odota kun tapaat veljeni. Hän on paljon pulskempi kuin minä.

Peikko: No hyvä on. Mene sitten.

(Pikkupukki ylitti sillan.)

Kertoja: Keskimmäinen pukki asteli sillalle.

Peikko: Kuka siellä?

Keskipukki: Minä vain Keskipukki.

Peikko: Syön sinut suuhuni!

Keskipukki: Älä syö minua! Ei minua kannata syödä. Odota isoveljeäni. Hän on paljon suurempi kuin minä.

Peikko: No hyvä on sitten.

(Keskipukki menee sillan yli.)

Kertoja: Isopukki tömisteli sillalle.

Peikko: Kuka siellä kulkee sillallani?

Isopukki: Isopukki.

Peikko: Syön sinut suuhuni!

(Peikko tulee sillalle.)

Kertoja: Isopukki puski sarvillaan peikon jokeen. Isopukki jatkoi matkaansa toisten pukkien luo. Pukit söivät vatsansa täyteen ruohoa.

Kolme pientä porsasta

Henkilöt:

Kertoja
porsas
Kolmas porsas
Susi

Ensimmäinen
Toinen porsas
Mies

Tarvitaan: olkia / risuja,
laatikoista, possuasu /
pehmoeläimiä, padaksi sopii ämpäri tai pieni amme

tiiliä palikoista tai
naamari, sopivia

Kertoja: Olipa kerran kolme pientä porsasta. Porsaat olivat kasvaneet riittävän vanhoiksi ja niiden emo lähetti ne maailmalle löytämään onneaan.

Ensimmäinen porsas: Teen talon oljista helposti ja nopeasti.

Kertoja: Ensimmäinen porsas tapasi tiillä miehen, joka kantoi selässään olkia.

Ensimmäinen porsas: Anna minulle olkia, niin rakennan itselleni niistä talon.

Mies: Tässä on sinulle olkia, jotta voit rakentaa talon itsellesi.

Kertoja: Toinen porsas kohtasi miehen, jolla oli paljon risuja.

Toinen porsas: Haluan rakentaa talon risuista helposti ja nopeasti.

Mies: Tässä on sinulle risuja, jotta voit rakentaa niistä talon itsellesi.

Kertoja: Kolmas porsas oli viisas ja ahkera.

Kolmas porsas: Haluan rakentaa talon tiilistä, joka on kestävä ja vahva.

Kertoja: Kolmas porsas kohtasikin miehen, jolla oli paljon tiiliskiviä.

Kolmas porsas: Anna minulle tiiliskiviä, jotta voin rakentaa niistä talon.

Mies: Tässä on sinulle tiiliskiviä, jotta voit rakentaa niistä talon itsellesi.

Kertoja: Ensimmäinen porsas eleli mukavasti talossaan, mutta eipä aikaakaan, kun susi koputti oveen ja huusi.

Susi: Pikku possu pikku possu, päästä minut sisään!

Ensimmäinen porsas: En päästä, en varmasti päästä.

Susi: Silloin minä henkäisen ja hönkäisen ja puhallan olkitalosi kumoon, sanoi susi.

Kertoja: Susi henkäisi ja hönkäisi ja puhalsi talon kumoon ja porsas juoksi pakoon toisen porsaan luokse.

Kertoja: Susi saapui toisen porsaan talon luo, joka oli rakennettu risuista.

Susi: Pikku possu, pikku possu, päästä minut sisään!

Toinen porsas: En päästä, en varmasti päästä.

Susi: Silloin minä henkäisen ja hönkäisen ja puhallan talosi kumoon.

Kertoja: Niin se henkäisi ja hönkäisi ja puhalsi risutalon kumoon ja porsaat juoksivat pakoon kolmannen porsaan tiilitaloon.

Kertoja: Susi tuli kolmannen porsaan talon luokse ja koputti oveen.

Susi: Pikku possu, pikku possu päästä minut sisään!

Kolmas porsas: En päästä, en varmasti päästä.

Susi: Silloin minä henkäisen ja hönkäisen ja puhallan mökkinne kumoon. Tulen ja syön teidät kaikki suuhuni.

Kertoja: Se henkäisi ja hönkäisi ja hönkäisi ja henkäisi, mutta ei saanut tiilitaloa kumoon. Tiilitalo kesti kaikki suden hönkäisyt. Susi keksi uuden keinon. Se päätti kiivetä katolle ja päätti mennä savupiipun kautta sisään.

Kertoja: Susi lipesi katolta ja putosi piipusta suoraan kuumaan pataan. Se hyppäsi pois kuumasta padasta ja juoksi kovaa vauhtia tiehensä. Tämän jälkeen sutta ei enää koskaan nähty ja porsaat jatkoivat onnellisena elämäänsä.

Kiitos yhteistyöstänne kehittämishankkeessa. Toivottavasti kansioista on hyötyä draamatuokioissanne.

Jatta Heinonen ja Johanna Laaksonen

LÄHTEET

Näytelmät:

Disney, W. 2003. Tuhkimo. Helsinki: Sanoma Magazines Finland.

Karhu, S. Kolme pientä porsasta 2014. Helsinki: Otava.

Kuula T. 2004. Lumikki. Helsinki: Sanoma Magazines Finland.

Langley, J. 2011. Kolme päkäpää pukkia. Helsinki: Otava.

Papunet 2016. Ruma ankanpoikanen. Viitattu 2.10.2016
http://papunet.net/_pelit/_tarinat/kuvakirja/lue/Ruma_ankanpoikanen.

Vang-Nyman, I. 2010. Punahilkka. Helsinki: WSOY.

Kuvat:

Tuhkimo kuva:

Artesanato 2016. Viitattu 23.8.2016 <http://delgrande.blogspot.fi/2008/05/festa-de-aniversario-infantil.html>.

Lumikki kuva:

Fondos de pantalla y mucho más 2016. Viitattu 23.8.2016
<https://fondosdepantallaymuchomas.wordpress.com/page/297/>.

Kolme pientä porsasta kuva:

Papunet 2016. Viitattu 23.8.2016 <http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/luokka/kolme-pient%C3%A4-porsasta>.

Ruma ankanpoikanen kuva:

Papunet 2016. Viitattu 26.9.2016
http://papunet.net/sites/papunet.net/files/kuvapankki/ruma_ankanpoikanen6.jpg.

Kolme pukkia kuva:

Pinterest 2016. Viitattu 25.9.2016 <https://fi.pinterest.com/bauer5132/edith-holden-1871-1920/>.

Punahilkkakuva:

Pinterest 2016. Viitattu 23.9.2016 <https://fi.pinterest.com/pin/363243526172362854/>.